

SAMR SMARTAGENT
MARKETRESPONSE

Imagomonitor werken voor Nederland

Rapport – Imagomonitor werken voor Nederland | mei 2017

Colofon

In opdracht van: EC O&P

Marloes Droog

Uitvoeringsorganisatie
Bedrijfsvoering Rijk
*Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties*

Petra Immerzeel

Senior Consultant

033 330 31 08

Petra.immerzeel@samr.nl

Inhoudsopgave

Inleiding

Management Summary

Resultaten

Houding & gedragsintentie werken voor de Rijksoverheid

Imago in beelden

Imago in woorden per doelgroep

Externe HBO/WO'ers (incl. specialist groepen en starters)

Externe MBO'ers (incl. starters)

Interne HBO/WO'ers

Interne MBO'ers

Bijlagen

Overige resultaten

Volledige beeldenset

Leeswijzer

Onderzoeksverantwoording

Colofon

In opdracht van:

Dienst Publiek en Communicatie
Ministerie van Algemene Zaken

Petra Immerzeel

Senior Research Consultant

033 330 31 08

petra.immerzeel@samr.nl

Inzicht in imago en imago-ontwikkeling van de Rijksoverheid als werkgever onder werkenden en werkzoekenden

Doel

Het doel van het onderzoek luidt als volgt:

Inzichtelijk maken van het imago en de imago-ontwikkeling van de Rijksoverheid als werkgever onder (groepen van) de werkzame en werkzoekende bevolking, in vergelijking tot andere branches, zodat de arbeidsmarktcommunicatie op deze doelgroep(en) kan worden afgestemd.*

* zowel niet werkzaam bij de Rijksoverheid als werkzaam bij de Rijksoverheid

Imagomonitor Werken voor Nederland biedt kansen voor arbeidsmarktcommunicatie

Onderzoeksvragen

Onderliggende onderzoeksvragen hierbij zijn:

- Wat is het imago van de Rijksoverheid als werkgever bij de verschillende doelgroepen?
- Welke ontwikkeling zien we in het imago van de Rijksoverheid als werkgever bij de verschillende doelgroepen?
- Hoe verhoudt het imago van het bedrijfsleven zich tot het imago van de Rijksoverheid?
- Hoe verhouden de veranderingen van het bedrijfsleven zich ten opzichte van de veranderingen bij de Rijksoverheid?
- Wat is de bekendheid van de Rijksoverheid als werkgever?
- Hoe aantrekkelijk vindt men de Rijksoverheid als werkgever en zien we hier ontwikkeling in?
- Verwacht men binnen vijf jaar te solliciteren bij de Rijksoverheid en zien we hier ontwikkeling in?
- Welk dienstverband heeft de voorkeur?
- Wat is de bekendheid van enkele overheidswebsites?

Het rapport behandelt achteréenvolgens de management summary met de belangrijkste conclusies, de resultaten op houding & gedragsintentie tegenover werken bij de Rijksoverheid en de resultaten op imago per doelgroep. Tot slot is in de bijlage een leeswijzer, volledige beeldenset en onderzoeksverantwoording te vinden.

Management Summary

Management Summary

Inleiding

Deze summary vat de resultaten van de imagomonitor van de Rijksoverheid als werkgever 2017 samen. Dit onderzoek is – sinds 2014 - in opdracht van het ministerie van BZK uitgevoerd door SAMR. Het onderzoek is uitgevoerd in maart 2017. De Rijksoverheid wordt in het onderzoek afgezet tegenover het bedrijfsleven als werkgever. Daarnaast worden er meerdere groepen vergeleken:

- Mensen die voor de Rijksoverheid werken versus mensen die niet voor de Rijksoverheid werken (interne versus externe doelgroep);
- MBO'ers versus HBO/WO'ers (intern en extern);
- Binnen de externe HBO/WO'ers: specialistische beroepsgroepen (ICT, Recht, Economisch, Technici, Bestuurskunde)
- MBO en HBO/WO starters op de arbeidsmarkt

Aantrekkelijkheid van de Rijksoverheid als werkgever onder interne doelgroepen licht gedaald

Na de opvallende stijging in 2016, is de aantrekkelijkheid onder beide interne doelgroepen (MBO'ers en HBO/WO'ers) licht afgenomen; circa 8 op de 10 ambtenaren vinden de Rijksoverheid een aantrekkelijke werkgever. Dit is echter nog steeds flink hoger dan in 2014 en 2015, toen lagen de percentages tussen de 8-18% lager. De sollicitatie-intentie onder de interne groep is stabiel over de jaren. Het percentage dat actief zoekt is laag (8%), maar bijna tweederde houdt de ogen open.

Aantrekkelijkheid van de Rijksoverheid als werkgever en sollicitatie-intentie onder externe doelgroepen stijgt.

De aantrekkelijkheid onder de externe HBO/WO'ers is het hoogst in jaren: 5 op de 10 zien de

Rijksoverheid als aantrekkelijke werkgever. Externe MBO'ers tonen een vergelijkbaar beeld met 2016 (34% naar 36%).

De sollicitatie-intentie van de externe doelgroepen – 10% HBO/WO en 4% MBO – is licht gestegen. Alle doelgroepen laten een (iets) hogere sollicitatie-intentie zien. De nieuwe groep bestuurskundigen scoort met een sollicitatie-intentie van 23% het hoogst. HBO starters hebben gemiddeld een hogere sollicitatie-intentie. De MBO starter blijft wat achter.

Rijksoverheid relatief vaak spontaan genoemd als potentiële werkgever door externe doelgroepen

Spontane bekendheid van potentiële werkgevers en werkgevers waar men graag wil werken is sterk versnipperd. Grote of juist overkoepelende namen (zoals onderwijs, ziekenhuis, gemeenten, Rijksoverheid) worden relatief vaak genoemd. Met uitzondering van MBO starters staat de Rijksoverheid overal in de top-5.

HBO/WO'ers kennen en noemen meer bedrijven die zich in hun nabije omgeving lijken te bevinden. In de specialistische groepen zitten veel verschillen. ICT'ers neigen meer naar IT-bedrijven als Apple, Microsoft en Google, hoewel Rijksoverheid wel op nr.5 staat.

De bekendheid van de websites – met name mobilitateitsbank.nl - onder de interne doelgroep is hoog

De website www.mobilitateitsbank.nl heeft een zeer hoge bekendheid (90%). Driekwart heeft de website bekeken. De website www.werkenvoornederland.nl is bekender onder de interne HBO/WO'ers (74%) dan onder de interne MBO (59%). Meer dan de helft heeft website bekeken.

Management Summary

Imagoprofiel van de Rijksoverheid als werkgever onder externe doelgroepen stabiel ten opzichte van 2016

Het imagoprofiel van de Rijksoverheid onder de externe doelgroepen blijft stabiel. Opnieuw liggen MBO'ers en HBO/WO'ers dicht bij elkaar als het gaat om 'iets voor mij'. Desalniettemin blijven er verschillen bestaan.

Voor beide groepen geldt het volgende beeld: beperkte vrijheid, bureaucratisch en log, werk dat er toe doet, goede opleidingsmogelijkheden, secundaire arbeidsvoorwaarden, complex, beperkte dynamiek en innovatie, en tot slot: wat stoffig.

HBO/WO'ers geven aan dat Rijksoverheid t.o.v. het bedrijfsleven veel meer associaties oproept met relevant, zichtbaar, voldoening en betrokken.

Imago van de Rijksoverheid als werkgever onder juristen en bestuurskundigen het meest positief van de externe doelgroep

Van de specialistgroepen hebben de juristen opnieuw een iets positiever beeld van de Rijksoverheid als werkgever dan de rest. Dit geldt ook voor de nieuwe groep bestuurskundigen. De andere 3 specialistgroepen wijken op sommige elementen af van de gemiddelde externe HBO/WO'er. Zo zijn de economische specialisten extremer op bureaucratie en log, maar minder op ambitie. Recht/Juridisch en ICT scoren hoog op ontwikkelmogelijkheden. Recht/Juridisch scoren minder op secundaire arbeidsvoorwaarden maar weer hoog op 'iets voor mij'. De nieuwe groep bestuurskundigen scoort hoog op hiërarchisch en log, maar ook op baangarantie, ontwikkelmogelijkheden en 'iets voor mij'.

Imagoprofiel van de Rijksoverheid als werkgever onder de interne doelgroep wordt gedomineerd door de geboden zekerheden

Over het geheel genomen is ook het imagoprofiel van de Rijksoverheid onder de interne doelgroepen stabiel. Hoog scoren de zekerheden baangarantie, salaris en secundaire arbeidsvoorwaarden. Net als vorig jaar een beeld dat positiever is dan de externe groepen (vrijheid, trots, eigen verantwoordelijkheid, inspirerende collega's). Dit geldt het sterkst onder MBO'ers. Tegelijkertijd worden de meer stereotype elementen ook herkend (bureaucratisch, hiërarchisch, log). Net als in 2016 hebben MBO'ers opnieuw meer de associatie met 'internationaal'. Sterker dan in 2016 wordt het profiel onder MBO'ers gedomineerd door maatschappelijke relevantie.

Afstand tot het bedrijfsleven als werkgever opnieuw verkleind

In lijn met 2016 zien we opnieuw dat de aantrekkingskracht van het bedrijfsleven op de externe groepen kleiner wordt, zeker voor de externe MBO'er. Daarnaast is de voorsprong op elementen als maatschappelijke relevantie juist versterkt. Dit lijkt samen te hangen met de toegenomen aantrekkelijkheid van de Rijksoverheid als werkgever en – voor externe MBO'ers – de toegenomen sollicitatie-intentie. Anderzijds is deze ontwikkeling zeker ook te verklaren door een beperking van de keuze vrijheid in het onderzoek*; wanneer men gedwongen wordt te kiezen tussen de Rijksoverheid dan wel het bedrijfsleven, kiest men sneller voor de Rijksoverheid (in positieve zin). Op de stereotype elementen als bureaucratisch, hiërarchisch, log en stoffig is dit effect niet zichtbaar. Onder de interne MBO'ers is een zelfde patroon zichtbaar als bij de externe MBO'er.

* Zie voor meer informatie de bijlagen onderzoekspecificaties.

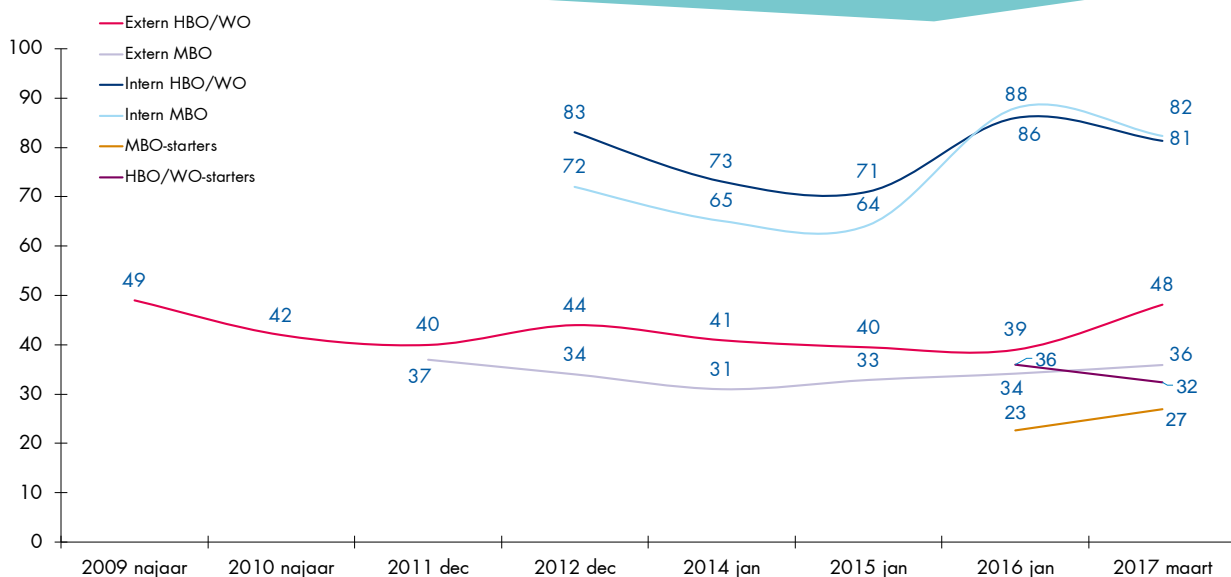
Resultaten – houding en gedragsintentie tegenover
werken bij de Rijksoverheid

Aantrekkelijkheid Rijksoverheid als werkgever onder externe doelgroep in de lift en onder MBO en HBO/WO starters het laagst

Er is vooral een stijging waarneembaar bij de externe HBO/WO'ers. Deze groep komt weer op het niveau van 2009. De aantrekkelijkheid onder externe MBO'ers zit iets in de lift, maar onder het niveau van de HBO/WO'ers. Opvallend onder de interne doelgroep is dat de aantrekkelijkheid afneemt maar hoog blijft.

Starters laten een daling zien onder HBO/WO'ers en een stijging onder de MBO starters. Onder starters blijft de aantrekkelijkheid van Rijksoverheid als werkgever laag.

De aantrekkelijkheid van de Rijksoverheid als werkgever volgens economische/financiële specialisten neemt fors toe. Ook de groepen recht/juridisch, ICT en technici laten een opleving zien in aantrekkelijkheid. De nieuwe groep bestuurskundigen beoordelen de Rijksoverheid als werkgever het hoogste van alle groepen.

	2011 (dec)	2012 (dec)	2014 (jan)	2015 (jan)	2016 (jan)	2017 (mrt)
Economisch/financieel	39	44	41	48	38	56
Recht/juridisch	56	57	58	66	54	63
ICT	42	37	42	54	45	53
Technici	-	34	41	31	42	50
Bestuurskunde	-	-	-	-	-	70
MBO-starters					23	27
HBO/WO-starters					36	32

Vraag: In welke mate vindt u de Rijksoverheid een aantrekkelijke werkgever?

Basis: alle externe HBO/WO'ers (n=624) en MBO'ers (n=533) / alle externe HBO/WO starters (n=124) en MBO starters (n=195) / alle externe HBO/WO'ers: economisch/financieel (n=93), recht/juridisch (n=74), ICT (n=79), Technici (n=75), bestuurskunde (71)

Mate aantrekkelijke werkgever

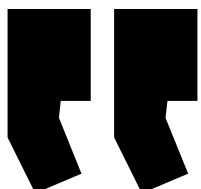
Secundaire arbeidsvoorwaarden grote rol in aantrekkelijkheid

Rijksoverheid als werkgever

De overheid wordt met name een aantrekkelijke werkgever genoemd vanwege de (secundaire) arbeidsvoorwaarden, doorgroeimogelijkheden, de zekerheid en het maatschappelijke karakter van het werk.

Met name mensen die al voor Rijksoverheid werken noemen de doorgroeimogelijkheden en mogelijkheden tot persoonlijke ontwikkeling. Externen noemen ook zaken als zekerheid en betrouwbaar.

“ Betrouwbaar, interessant werkveld, goede arbeidsvoorwaarden. ”

“ Bij de Rijksoverheid heb je zekerheid en je weet dat je werkgever zijn wettelijke verplichtingen nakomt. Een overheid kan het zich niet veroorloven wetgeving (die ze zelf ingevoerd hebben) aan hun laars te lappen. Bovendien zijn de secundaire arbeidsvoorwaarden, pensioen e.d. goed geregeld. ”

“ Goede (secundaire) arbeidsvoorwaarden, mogelijkheden tot persoonlijke ontwikkeling. ”

“ Werkzekerheid, goede sociale arbeidsvoorwaarden, opleidingsmogelijkheden, zinvol werk. ”

“De maatschappelijke betrokkenheid vind ik belangrijk. Daarnaast vind ik mijn huidige functie erg afwisselend met geregeld de behandeling van complexe zaken. ”

“ De salarissen zijn goed en je hebt een goede carrière mogelijkheid. Bovendien geeft het een bepaalde status. Het zijn daarnaast veelal vaste banen met perspectief. ”

Vraag: Waarom vindt u de Rijksoverheid een onaantrekkelijke werkgever?

Basis: allen die de Rijksoverheid een onaantrekkelijke werkgever vinden (n=739)

Bureaucratie en beperkte doorgroei redenen voor onaantrekkelijkheid Rijksoverheid als werkgever

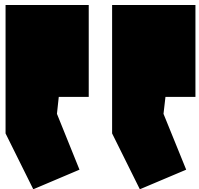

In lijn met voorgaande metingen worden met name de bureaucratie en beperkte doorgroei van de organisatie als reden voor onaantrekkelijkheid benoemd.

Met name MBO'ers maken opmerkingen als "geen interesse", "groot en eentonig".

HBO/WO'ers geven vaker aan "regels", "langzaam" en "perspectief".

Starters vinden het "niet leuk" of "niet passend bij hen".

" Ik heb hier geen positief beeld van als werkgever, en het past ook niet binnen mijn vakgebied. "

" Sluit niet aan op mijn interesse. "

" Omdat ik niet een 9 tot 5 baan wil hebben bij de overheid. Ik wil zelf in de creatieve sector aan de slag. "

" Omdat ik niet van grote instanties houd, de logge werkwijze bevalt mij niet, te verre afstand woon-werkverkeer. "

" De opleidingseisen vind ik te star, de flexibiliteit voor individuele werknemers om zelfstandig zaken op te pakken is voor mij te klein, de omgang met werknemers met een tijdelijk contract vind ik niet netjes, de organisaties zijn zo log dat er teveel verkeerde keuzes uit het verleden nu doorwerken. "

" Bureaucratische uitstraling. Veelal geen banen in het Noorden van Nederland. "

"Beperkte groeimogelijkheden, laag salaris, politiek gemotiveerde bedrijfscultuur. "

Vraag: Waarom vindt u de Rijksoverheid een onaantrekkelijke werkgever?

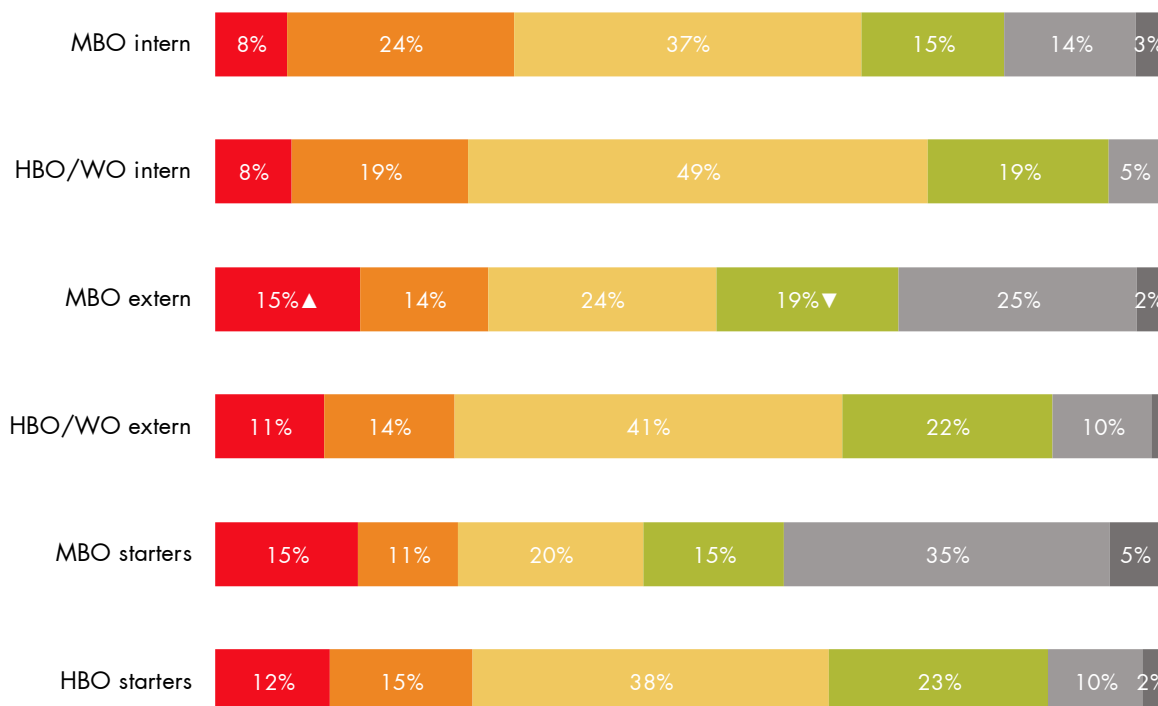
Basis: allen die de Rijksoverheid een onaantrekkelijke werkgever vinden (n=169)

Externe MBO'ers vaker actief aan het solliciteren dan in 2016

De groep externe MBO'ers is meer actief aan het solliciteren dan vorig jaar.

De externe groepen – inclusief de twee starters groepen – zijn allemaal meer actief aan het solliciteren dan de interne groepen. Wel geldt dat de interne groepen vaker dan de externe groepen 'altijd' kijken naar vacatures.

Opvallend is verder dat MBO starters het minst van alle groepen op één of andere manier bezig zijn met solliciteren/vacatures.

■ actief aan het solliciteren

■ niet actief aan het solliciteren, maar ik kijk wel altijd naar vacatures

■ niet actief aan het solliciteren, maar ik kijk wel af en toe naar vacatures

■ niet actief aan het solliciteren en ik kijk ook nooit naar vacatures

■ geen van deze situaties is op mij van toepassing

■ ik weet het niet

▲▼ Significante stijging of daling t.o.v. 2016

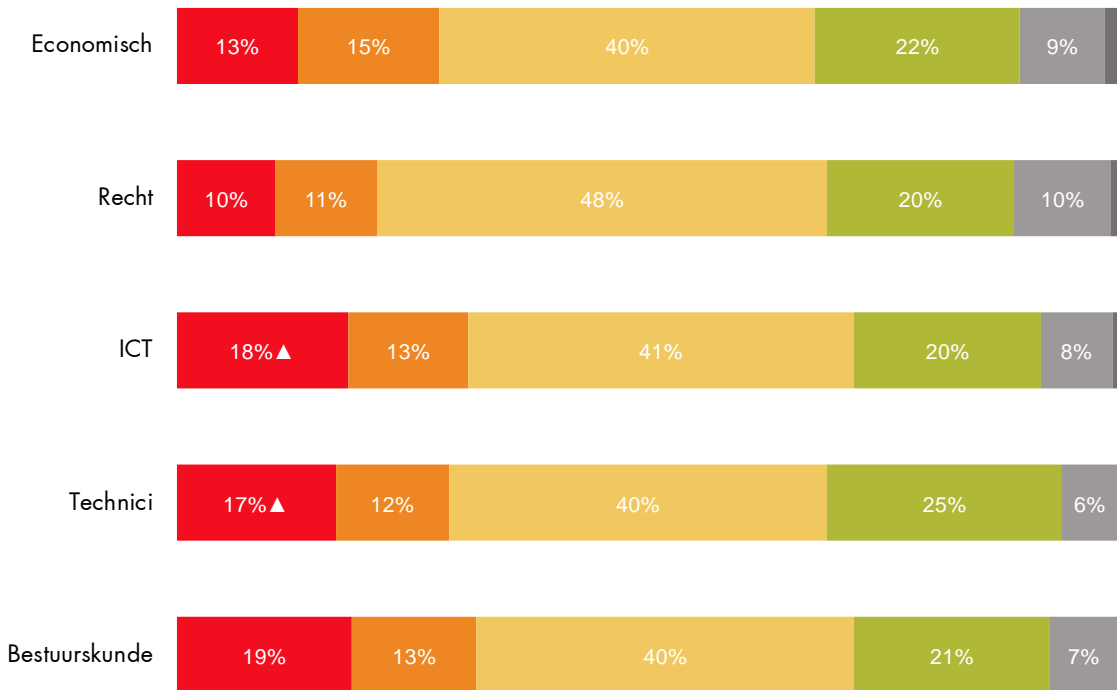
Vraag: Welke van de volgende situaties is het meest op u van toepassing?

Basis: alle externe HBO/WO'ers (n=624) en MBO'ers (n=533) / alle externe HBO/WO starters (n=124) en MBO starters (n=195) / alle interne HBO/WO'ers (n=224) en MBO'ers (n=79)

Specialisten groepen ICT en Technici zijn vaker actief aan het solliciteren dan in 2016

In tegenstelling tot afgelopen jaar zien we dit jaar een milde stijging bij de specialistengroepen in het actief solliciteren. Vooral ICT'ers en de Technici geven aan actiever te zijn op dit front. Overall geldt dat bijna 70% actief/passief met solliciteren bezig is.

De nieuwe groep bestuurskundigen scoort vergelijkbaar met ICT'ers.

■ actief aan het solliciteren

■ niet actief aan het solliciteren, maar ik kijk wel altijd naar vacatures

■ niet actief aan het solliciteren, maar ik kijk wel af en toe naar vacatures

■ niet actief aan het solliciteren en ik kijk ook nooit naar vacatures

■ geen van deze situaties is op mij van toepassing

■ ik weet het niet

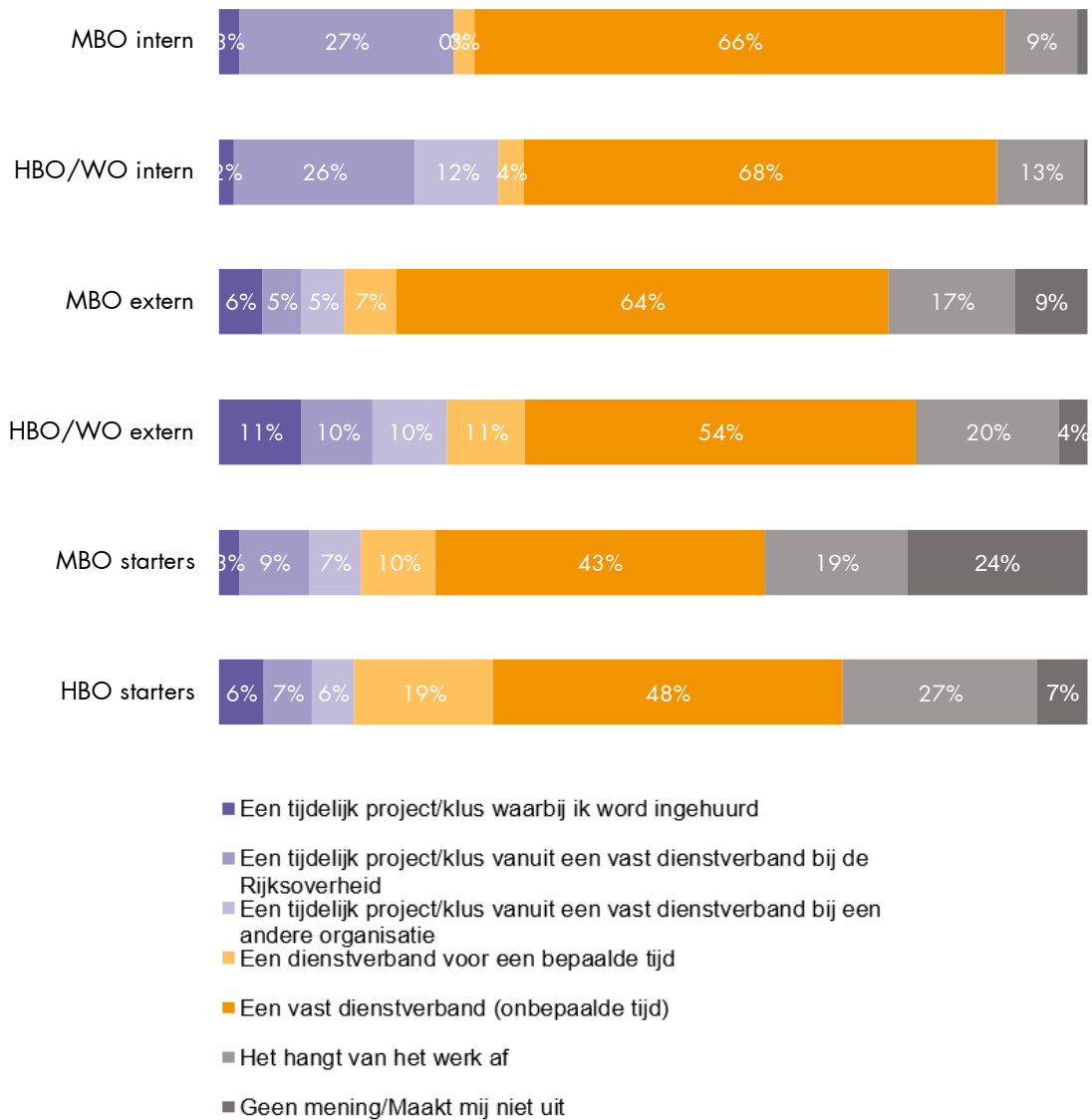
▲ Significante stijging of daling t.o.v. 2016

Vraag: Welke van de volgende situaties is het meest op u van toepassing?

Basis: alle externe HBO/WO'ers: economisch/financieel (n=93), recht/juridisch (n=74), ICT (n=79), Technici (n=75), bestuurskunde (71)

Voorkeur voor een baan met een vast dienstverband

Indien men van functie wil wisselen gaat de voorkeur uit naar een vast dienstverband. De HBO/WO'ers en MBO'ers intern willen ook vaker een project/klus binnen de Rijksoverheid. Externe HBO/WO'ers geven vaker een voorkeur aan om te worden ingehuurd voor een tijdelijke klus. MBO starters geven vaker aan dat het ze niet uitmaakt.

Vraag: Welk dienstverband heeft uw voorkeur?

Basis: alle externe HBO/WO'ers (n=624) en MBO'ers (n=533) / alle externe HBO/WO starters (n=124) en MBO starters (n=195) / alle interne HBO/WO'ers (n=224) en MBO'ers (n=79)

Ook specialistengroepen geven de voorkeur aan vast dienstverband

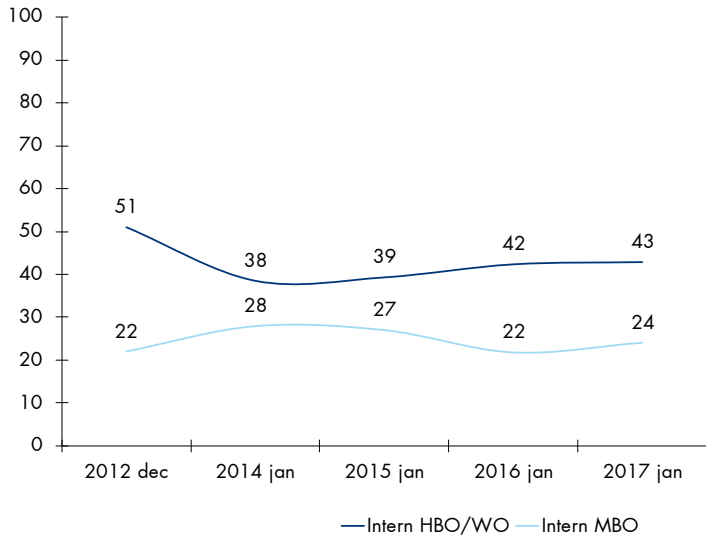
Indien men van functie wil wisselen gaat de voorkeur uit naar een vast dienstverband. Met name ICT'ers en Bestuurskundigen geven een voorkeur voor tijdelijke klussen waarvoor ze worden ingehuurd. Een vergelijkbaar aandeel van deze groepen heeft interesse in een tijdelijke klus voor de Rijksoverheid.

Vraag: Welk dienstverband heeft uw voorkeur?

Basis: alle externe HBO/WO'ers: economisch/financieel (n=93), recht/juridisch (n=74), ICT (n=79), Technici (n=75), bestuurskunde (71)

Sollicitatie-intentie interne doelgroep stabiel

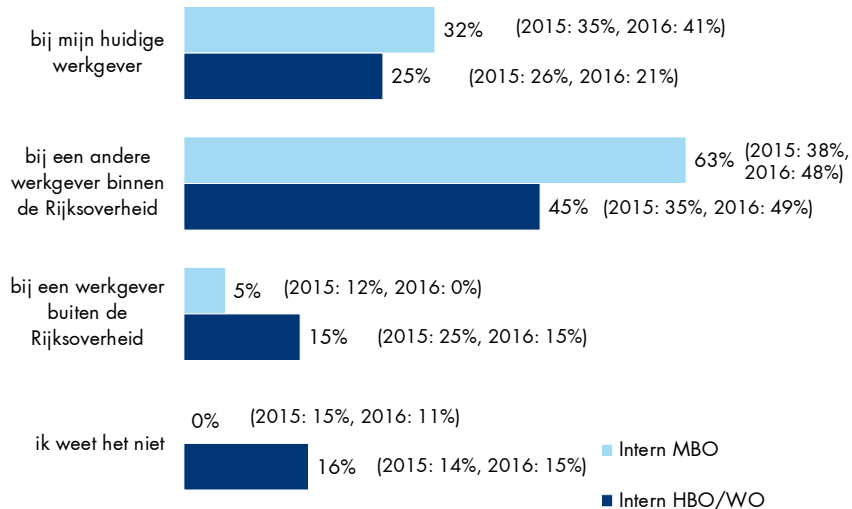

De sollicitatie intentie onder beide interne doelgroepen is stabiel. Getoonde verschillen zijn niet significant en kunnen daarmee op toeval berusten. De dalende lijn van vorig jaar bij de MBO'ers is gestopt.

Vraag: Hoe groot schat u de kans dat u binnen vijf jaar gaat solliciteren?

Basis: alle interne HBO/WO'ers (n=224) en MBO'ers (n=79)

In vergelijking met vorige metingen kijken MBO'ers relatief vaker bij andere werkgevers binnen de Rijksoverheid. HBO/WO'ers kijken weer iets vaker naar functies bij de huidige werkgever, maar de meerderheid blijft nog steeds de groep die denkt te solliciteren bij andere werkgevers binnen de Rijksoverheid.

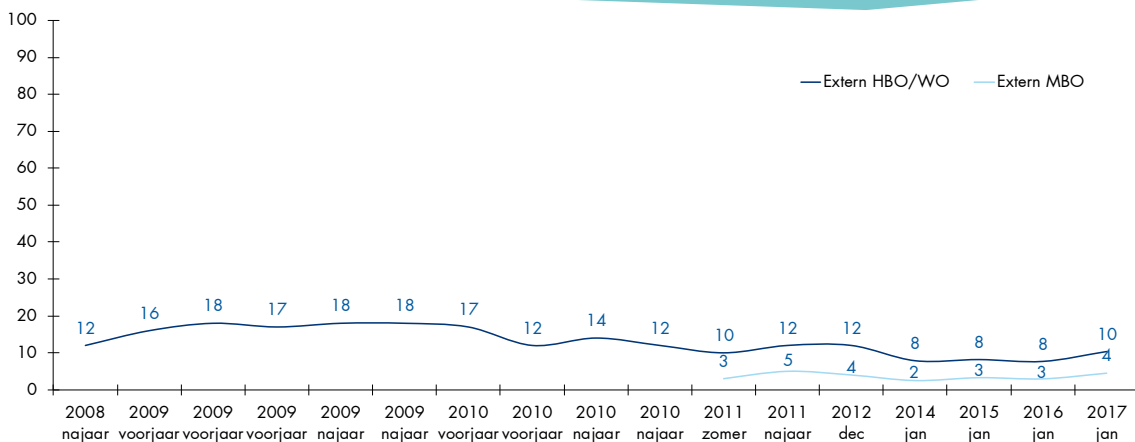

Vraag: Waar denkt u dan te solliciteren?

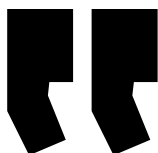
Basis: alle interne HBO/WO'ers (n=96) en MBO'ers (n=19) die binnen 5 jaar van baan willen veranderen

Sollicitatie-intentie externe doelgroep indicatief stijgend

De sollicitatie-intentie onder beide externe doelgroepen stijgt voorzichtig nadat deze een aantal jaar stabiel was. Met name de HBO/WO starters stijgen naar 13%, de MBO starters blijven nagenoeg op hetzelfde niveau. De sollicitatie-intentie van de specialistengroepen neemt toe. ICT stijgt weer richting het niveau van 2015; bijna 1 op de 5 denkt aan solliciteren. De sollicitatie-intentie van Technici zit met 13% in de lift. Opvallend is dat de nieuwe groep bestuurskunde met 23% de hoogste sollicitatie-intentie heeft van 2017.

	2011	2012 (dec)	2014 (jan)	2015 (jan)	2016 (jan)	2017 (jan)
Economisch/financieel	12	12	9	9	7	9
Recht/juridisch	18	22	19	27	14	19
ICT	12	7	4	20	9	18
Technici	-	9	8	5	9	13
Bestuurskunde	-	-	-	-	-	23
HBO/WO-starters	-	-	-	-	10	13
MBO-starters	-	-	-	-	5	6

Redenen solliciteren bij de Rijksoverheid

“Mijn functie en de organisatie waarvoor ik werk passen niet bij mijn opleiding. Uiteindelijk zou ik toch graag daarin aan de slag gaan.”

“Omdat ik bij mijn huidige baan geen vast contract aangeboden krijg helaas.”

“Door de keus van mijn opleiding en de inhoud die me steeds meer aanspreekt i.p.v. de zorg.”

Vraag: Hoe groot schat u de kans dat u binnen vijf jaar bij de Rijksoverheid gaat solliciteren? Waarom?

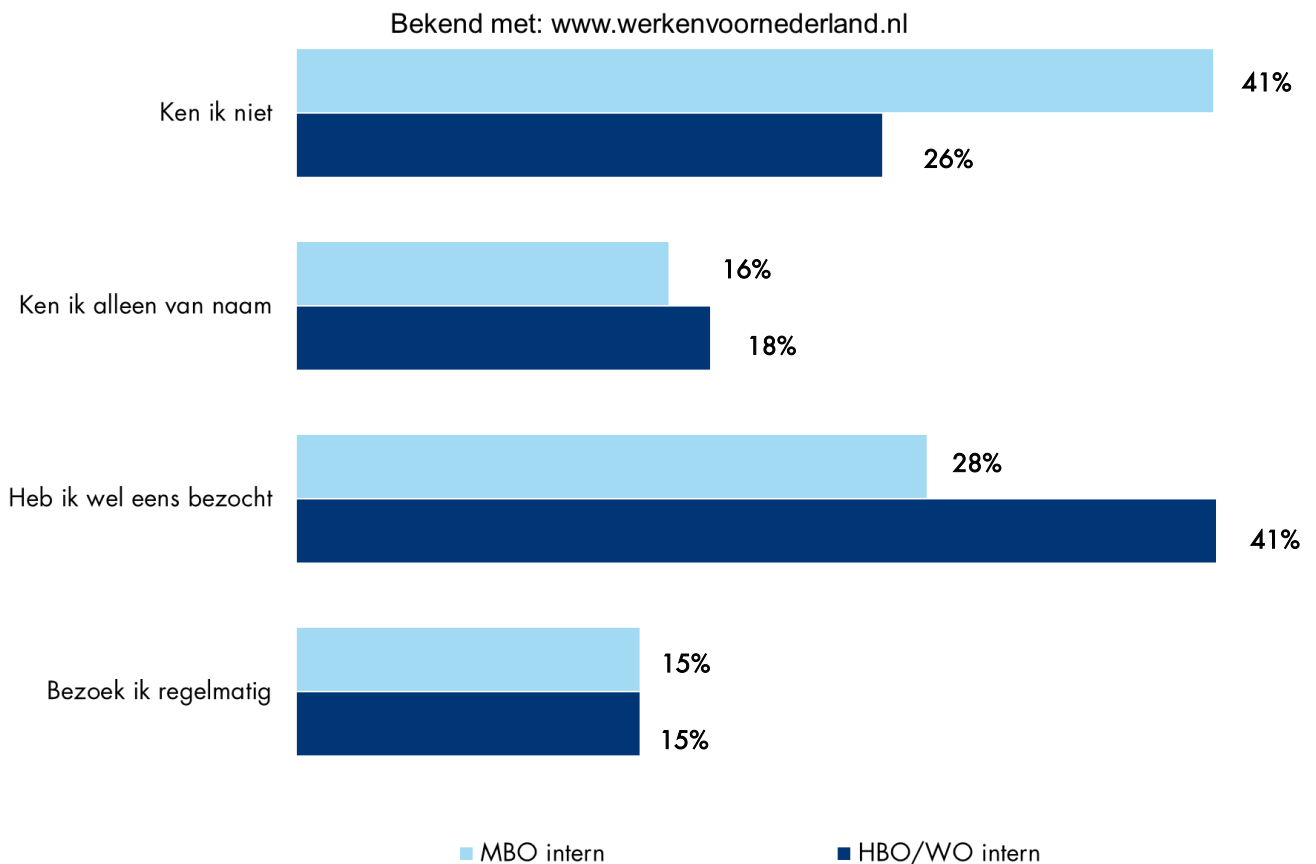
Basis: alle externe HBO/WO'ers (n=624) en MBO'ers (n=533) / alle externe HBO/WO starters (n=124) en MBO starters (n=195) / alle externe HBO/WO'ers: economisch/financieel (n=93), recht/juridisch (n=74), ICT (n=79), Technici (n=75), bestuurskunde (71)

Resultaten – Websites

www.werkenvoornederland.nl
www.mobiliteitsbank.nl

HBO/WO'ers beter bekend met de website

De website www.werkenvoornederland.nl is bekender onder interne HBO/WO'ers dan onder MBO'ers. Meer dan de helft van de HBO/WO'ers heeft de website (wel eens) bezocht. 4 op de 10 MBO'ers kent de website helemaal niet.

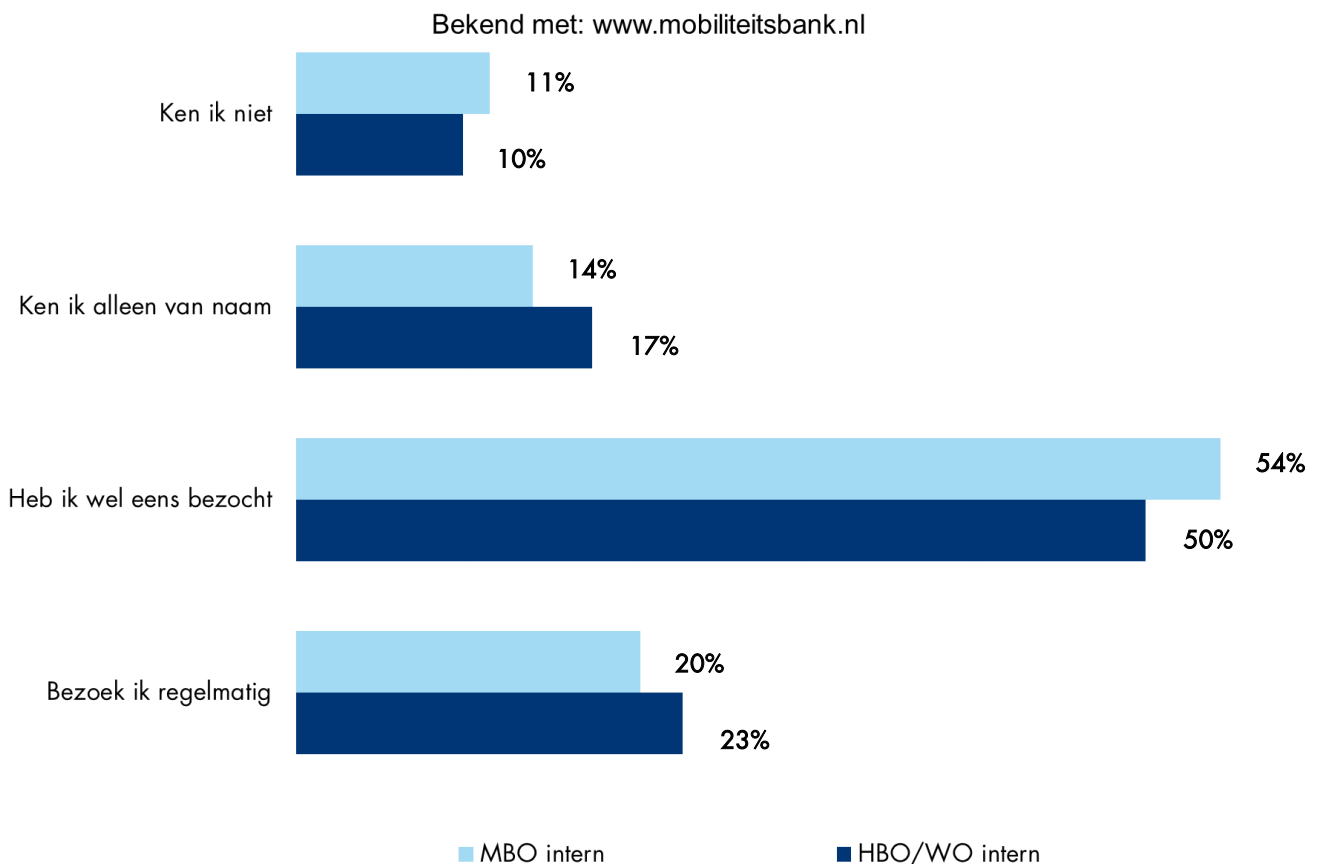

Vraag: Bent u bekend met onderstaande websites?

Basis: alle interne HBO/WO'ers (n=224) en MBO'ers (n=79)

Gering verschil in bekendheid en gebruik tussen interne HBO/WO'ers en interne MBO'ers

www.mobiliteitsbank.nl heeft onder de interne groep een bekendheid van 90%. Weinig verschil tussen de groepen. Driekwart van de mensen heeft deze website wel eens of regelmatig bezocht.

Vraag: Bent u bekend met onderstaande websites?

Basis: alle interne HBO/WO'ers (n=224) en MBO'ers (n=79)

Rijksoverheid als potentiële werkgever spontaan relatief goed bekend

De spontane bekendheid van potentiële werkgevers is sterk versnipperd. De percentages per genoemde organisatie of type organisaties liggen erg laag. De Rijksoverheid wordt in totaliteit hierbinnen relatief vaak genoemd als werkgever. Het label Rijksoverheid bevat de antwoorden van respondenten die sec “Rijksoverheid” hebben genoemd én van respondenten die ministeries en overheidsinstanties hebben genoemd. Wanneer alleen “overheid” genoemd is, is deze niet meegenomen in de score. In een separaat opgeleverde tabel is een ranking van alle organisaties en instanties opgeleverd.

HBO/WO'ers noemen vaker spontaan de Rijksoverheid als werkgever dan MBO'ers.

MBO'ers noemen vaker organisaties/bedrijven die dicht bij hen staan, terwijl HBO/WO'ers meer grote organisaties/bedrijven benoemen. Starters lijken meer bezig met werkgevers en benoemden hierdoor meer namen.

MBO Extern

Top spontane bekendheid

1 PostNL	2,0%
2 Ziekenhuis	2,0%
3 Rijksoverheid	1,8%
4 Gemeente	1,5%
5 Zelfstandig(Z.Z.P.)	1,5%
6 Shell	1,3%
7 Thuiszorg	0,9%
8 Onderwijs	0,9%
9 Huisarts	0,9%
10 Philips	0,8%

Top werkgevers

1 Ziekenhuis	3,5%
2 Rijksoverheid	3,2%
3 Gemeente	2,4%
4 Zelfstandig(Z.Z.P.)	2,1%
5 Thuiszorg	1,9%
6 PostNL	1,7%
7 Google	1,5%
8 KLM	1,5%
9 Shell	1,4%
10 Huisarts	1,4%

HBO Extern

Top spontane bekendheid

1 Gemeente	7,1%
2 Rijksoverheid	5,4%
3 Ziekenhuis	5,2%
4 Onderwijs	4,7%
5 Universiteit	2,3%
6 Zelfstandig(Z.Z.P.)	2,2%
7 Philips	1,9%
8 ING	1,8%
9 Rabobank	1,6%
10 ABN AMRO	1,5%

Top werkgevers

1 Gemeente	10,0%
2 Rijksoverheid	6,8%
3 Ziekenhuis	5,6%
4 Onderwijs	4,1%
5 ING	2,9%
6 Universiteit	2,9%
7 Philips	2,8%
8 Rabobank	2,7%
9 Google	2,6%
10 Zelfstandig(Z.Z.P.)	2,4%

MBO Starters

Top spontane bekendheid

1 Defensie	2,3%
2 Huisarts	2,2%
3 Rijksoverheid	1,7%
4 Achmea	1,7%
5 Onderwijs	1,7%
6 Gemeente	1,4%
7 Ziekenhuis	1,1%
8 Banken	1,1%
9 PostNL	0,8%
10 Politie	0,8%

Top werkgevers

1 Ziekenhuis	2,8%
2 Defensie	2,7%
3 Thuiszorg	2,4%
4 Onderwijs	2,4%
5 Huisarts	2,2%
6 Scholen	2,1%
7 KPN	1,8%
8 Shell	1,8%
9 Ahold/AH	1,7%
10 Rijksoverheid	1,7%

HBO Starters

Top spontane bekendheid

1 Onderwijs	6,6%
2 Rijksoverheid	6,4%
3 Gemeente	3,5%
4 Universiteit	3,2%
5 Ziekenhuis	2,7%
6 Overige overheid	2,1%
7 Scholen	1,5%
8 Capgemini	1,4%
9 ING	1,4%
10 Shell	1,2%

Top werkgevers

1 Rijksoverheid	8,0%
2 Gemeente	7,2%
3 Universiteit	4,5%
4 Overige overheid	4,4%
5 Scholen	3,6%
6 Ziekenhuis	2,2%
7 Onderwijs	2,1%
8 Provincie	2,0%
9 GGZ	2,0%
10 Google	1,9%

Vraag: Wanneer u denkt aan potentiële werkgevers binnen uw eigen vakgebied, aan welke werkgever denkt u dan als eerste? En aan welke andere potentiële werkgevers binnen uw eigen vakgebied denkt u nog meer?

Vraag: Wat is uw top 3 van potentiële werkgevers binnen uw eigen vakgebied, bij wie u graag zou willen werken?

Basis: alle externe HBO/WO'ers (n=624) en MBO'ers (n=533) / alle externe HBO/WO starters (n=124) en MBO starters (n=195)

Rijksoverheid als werkgever spontaan het best bekend én meest genoemde top-5 werkgever onder specialistengroepen

Onder de Economen, Juristen en Bestuurskundigen scoort Rijksoverheid de eerste of tweede plek, zowel spontaan genoemde werkgever als top werkgever. Bij Bestuurskundigen noemt zelfs ruim 1 op de 6 Rijksoverheid als top werkgever. ICT'ers geven logischerwijs meer IT-bedrijven (Google, Capgemini, Apple en Microsoft) op. In de specialistengroepen zijn banken steeds goed vertegenwoordigd.

Economisch/financieel Top spontane bekendheid

1 Rijksoverheid	5,5%
2 Gemeente	4,9%
3 Onderwijs	3,7%
4 Rabobank	3,7%
5 ABN AMRO	3,6%
6 ING	3,1%
7 Philips	2,3%
8 Banken	2,1%
9 Zelfstandig(Z.Z.P.)	2,0%
10 Belastingdienst	1,8%

Top werkgevers

1 Gemeente	9,8%
2 Rijksoverheid	6,4%
3 Rabobank	5,9%
4 ING	4,7%
5 Onderwijs	4,3%
6 ABN AMRO	4,0%
7 Provincie	2,9%
8 Google	2,7%
9 Philips	2,6%
10 Belastingdienst	2,5%

Recht/juridisch Top spontane bekendheid

1 Gemeente	15,6%
2 Rijksoverheid	11,8%
3 Overige overheid	7,9%
4 Advocatenkantoor	6,5%
5 Rabobank	4,7%
6 ABN AMRO	3,8%
7 Universiteit	3,7%
8 Belastingdienst	2,7%
9 Waterschap	1,8%
10 Ziekenhuis	1,8%

Top werkgevers

1 Rijksoverheid	14,6%
2 Gemeente	13,0%
3 Overige overheid	12,4%
4 Rabobank	4,7%
5 Belastingdienst	4,5%
6 Universiteit	4,5%
7 ABN AMRO	3,8%
8 ING	3,8%
9 Ministerie van Veiligheid er	3,6%
10 Advocatenkantoor	3,5%

ICT Top spontane bekendheid

1 Google	6,1%
2 Rabobank	5,0%
3 Philips	4,8%
4 Rijksoverheid	4,7%
5 Gemeente	4,5%
6 Capgemini	3,8%
7 Microsoft	3,1%
8 ABN AMRO	2,7%
9 IBM	2,6%
10 ING	2,3%

Top werkgevers

1 Google	11,1%
2 Microsoft	10,7%
3 Gemeente	10,0%
4 ING	7,7%
5 Rijksoverheid	7,5%
6 Philips	7,2%
7 Apple	6,1%
8 Rabobank	5,0%
9 Zelfstandig(Z.Z.P.)	4,6%
10 Capgemini	4,6%

Technici Top spontane bekendheid

1 Ziekenhuis	5,6%
2 Rijksoverheid	5,0%
3 Zelfstandig(Z.Z.P.)	5,0%
4 Onderwijs	4,0%
5 Philips	2,9%
6 ASML	2,9%
7 Friesland Campina	2,9%
8 Universiteit	2,9%
9 Rabobank	2,9%
10 Gemeente	2,9%

Top werkgevers

1 Ziekenhuis	9,5%
2 Gemeente	5,8%
3 ING	5,5%
4 Rijksoverheid	5,2%
5 Rabobank	4,8%
6 Universiteit	4,1%
7 Philips	4,0%
8 ASML	4,0%
9 Zelfstandig(Z.Z.P.)	3,9%
10 ABN AMRO	3,4%

Bestuurskunde Top spontane bekendheid

1 Gemeente	18,3%
2 Rijksoverheid	15,4%
3 Provincie	8,3%
4 ING	4,1%
5 Rabobank	3,5%
6 ABN AMRO	3,5%
7 Philips	3,1%
8 Overige overheid	2,1%
9 Achmea	2,0%
10 Google	2,0%

Top werkgevers

1 Gemeente	26,7%
2 Rijksoverheid	17,6%
3 Provincie	10,2%
4 ING	7,6%
5 Rabobank	6,9%
6 KPN	5,2%
7 ABN AMRO	4,6%
8 Shell	4,3%
9 Philips	4,2%
10 Google	4,1%

Vraag: Wanneer u denkt aan potentiële werkgevers binnen uw eigen vakgebied, aan welke werkgever denkt u dan als eerste? En aan welke andere potentiële werkgevers binnen uw eigen vakgebied denkt u nog meer?

Vraag: Wat is uw top 3 van potentiële werkgevers binnen uw eigen vakgebied, bij wie u graag zou willen werken?

Basis: alle externe HBO/WO'ers: economisch/financieel (n=93), recht/juridisch (n=74), ICT (n=79), Technici (n=75), bestuurskunde (71)

Bekendheid en interesse overheidsinstanties als werkgever onder externe HBO/WO'ers

Rijksoverheid, Min. OCW, CBS, AIVD en NFI meest interessante werkgevers onder HBO/WO'ers

Opvallend is dat men een duidelijker beeld heeft – of zegt te hebben - van de Rijksoverheid als werkgever dan van veel ministeries en andere overheidsinstanties. Een zelfde patroon is zichtbaar bij de Rijksoverheid als 'werkgever waar ik wel zou willen werken'. In ranking zijn er geen grote wijzigingen ten opzichte van de meting in 2016.

	ken ik alleen van naam	heb ik een beeld van als werkgever op mijn vakgebied	is een werkgever waar ik zou willen werken of al werk	2016
Rijksoverheid	38%	31%	30%	1 1
Ministerie van Algemene Zaken	61%	14%	14%	
Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties	59%	16%	13%	
Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (AIVD)	57%	18%	19%	3 4
Rijksvastgoedbedrijf	41%	13%	7%	
Ministerie van Defensie	54%	22%	18%	4 5
Ministerie van Buitenlandse Zaken	60%	16%	15%	5
Ministerie van Economische Zaken	58%	20%	15%	
Autoriteit Consument en Markt	43%	14%	13%	
Dienst ICT Uitvoering (DICTU)	36%	13%	8%	
Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RvO)	37%	14%	10%	
Ministerie van Financiën	57%	21%	15%	
Belastingdienst	52%	26%	15%	
Auditdienst Rijk	36%	10%	6%	
Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid	55%	20%	16%	
Inspectie SZW	40%	17%	9%	
Ministerie van Infrastructuur en Milieu	58%	17%	15%	
Rijkswaterstaat	56%	23%	17%	5 2
Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT)	39%	11%	9%	
Koninklijk Nederlands Meteorologisch Instituut (KNMI)	64%	15%	12%	5
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap	54%	20%	21%	2 2
Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport	60%	18%	17%	5
Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM)	60%	18%	14%	
Ministerie van Veiligheid en Justitie	59%	19%	16%	
Dienst Justitiele Inrichtingen	59%	17%	12%	
Nationaal Cyber Security Centrum (NCSC)	35%	11%	12%	
Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND)	60%	15%	10%	
Centraal Justitieel Incassobureau (CJIB)	62%	16%	10%	
Raad van State	66%	14%	10%	
Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO)	52%	19%	12%	
Shared Service Centrum-ICT Haaglanden (SSC-ICT)	26%	8%	5%	
Logius	24%	6%	4%	
Staatstoezicht op de Mijnen (SODM)	39%	9%	6%	
Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS)	55%	19%	21%	2 4
Nederlands Forensisch Instituut (NFI)	58%	14%	19%	3 3
Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit	62%	18%	13%	

Vraag: Wilt u per organisatie aangeven welke uitspraken voor u van toepassing zijn?

Basis: alle externe HBO/WO'ers (n=624)

Bekendheid en interesse overheidsinstanties als werkgever onder externe MBO'ers

Rijksoverheid, Rijkswaterstaat, CBS, NVWA en Min. VWS meest interessante werkgevers voor MBO'ers

Net als bij de externe HBO/WO-groep zien we dat de Rijksoverheid als overkoepelde naam het hoogst scoort op 'werkgever waar ik zou willen werken'. Onder MBO'ers zijn er behoorlijke verandering t.o.v. 2016 als het gaat om bekendheid en interesse van de verschillende ministeries en overheidsinstanties. De overheidsinstanties waar men de voorkeur voor heeft om te werken veranderen minimaal. In het algemeen neemt bekendheid van alleen de naam iets af, maar 'het beeld' en 'zou ik voor willen werken' neemt gemiddeld toe.

	ken ik alleen van naam	heb ik een beeld van als werkgever op mijn vakgebied	is een werkgever waar ik zou willen werken of al werk		2016
Rijksoverheid	58%	11%	23%	1	1
Ministerie van Algemene Zaken	61%	7%	11%		
Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties	59%	9%	11%		
Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (AIVD)	61%	10%	12%	5	4
Rijksvastgoedbedrijf	42%	6%	7%		
Ministerie van Defensie	62%	11%	13%	4	4
Ministerie van Buitenlandse Zaken	65%	10%	10%		
Ministerie van Economische Zaken	63%	10%	10%		
Autoriteit Consument en Markt	41%	8%	9%		
Dienst ICT Uitvoering (DICTU)	39%	7%	8%		
Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RvO)	41%	7%	9%		
Ministerie van Financiën	64%	9%	11%		
Belastingdienst	60%	13%	14%	3	4
Auditdienst Rijk	33%	7%	5%		
Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid	63%	10%	11%		
Inspectie SZW	44%	7%	8%		
Ministerie van Infrastructuur en Milieu	60%	10%	11%		
Rijkswaterstaat	58%	13%	17%	2	2
Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT)	37%	9%	8%		
Koninklijk Nederlands Meteorologisch Instituut (KNMI)	64%	9%	10%		
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap	66%	10%	13%	4	
Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport	63%	10%	14%	3	
Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM)	62%	11%	11%		
Ministerie van Veiligheid en Justitie	64%	8%	12%	5	5
Dienst Justitiële Inrichtingen	59%	11%	11%		5
Nationaal Cyber Security Centrum (NCSC)	34%	7%	8%		
Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND)	63%	8%	8%		
Centraal Justitieel Incassobureau (CJIB)	64%	11%	10%		
Raad van State	65%	7%	8%		
Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO)	50%	9%	10%		
Shared Service Centrum-ICT Haaglanden (SSC-ICT)	26%	5%	6%		
Logius	24%	5%	4%		
Staatstoezicht op de Mijnen (SODM)	36%	7%	5%		
Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS)	64%	9%	14%	3	
Nederlands Forensisch Instituut (NFI)	60%	10%	13%	4	3
Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit	61%	11%	14%	3	3

Vraag: Wilt u per organisatie aangeven welke uitspraken voor u van toepassing zijn?

Basis: alle externe MBO'ers (n=533)

Verschillen onder startersgroepen zijn aanwezig, top 5 wisselt van instanties

Kijkend naar de interesse om te werken bij één van de ministeries of overheidsinstanties zijn er geen grote verschillen tussen de HBO/WO-starters en de gemiddelde externe HBO/WO'er. Bij de HBO/WO-starter komt Min Veiligheid & Justitie in de top 5, terwijl bij de gemiddelde externe HBO/WO'er Defensie buiten de eerste vijf blijft. In alle gevallen ligt de interesse onder starters iets lager. Overige verschillen zijn beperkt.

Voor de externe MBO starters zijn de verschillen t.o.v. de gemiddelde externe MBO'er kleiner. Alleen voor Logius is de interesse wat lager, maar deze scoort ook laag op bekendheid.

Ondanks de beperkte verschillen wijken de top 5 lijstjes soms net iets af van de gemiddelde externe HBO/WO of MBO groep. Een volledig overzicht van beide starters groepen is in de bijlage opgenomen.

	HBO/WO starters
1	Rijksoverheid
2	Centraal Bureau voor Statistiek (CBS)
3	Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
4	Nederlands Forensisch Instituut (NFI)
5	Ministerie van Veiligheid en Justitie

	MBO starters
1	Rijksoverheid
2	Centraal Justitieel Incassobureau (CJIB)
3	Belastingdienst
4	Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO)
5	Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap / Ministerie van Defensie / Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst

Resultaten – imago werken bij de
Rijksoverheid in beeld

Kleine verschillen in associaties tussen externe HBO/WO'ers en MBO'ers

In lijn met de collage en ook met voorgaande metingen noemen externe HBO/WO'ers vooral veel serieuze werk gerelateerde elementen die men associeert met de Rijksoverheid als werkgever. Daarnaast worden vooral de bekende elementen benoemd als: overheid, onderwijs, cultuur, degelijk, saai, streng, regels en stoffig.

De externe MBO'ers benoemen dezelfde elementen als de externe HBO/WO'ers. MBO'ers maken vaker de associatie met overheid en zakelijk of politie.

Verder valt op dat MBO'ers veel associaties rondom de gebouwen/kantoren van de Rijksoverheid hebben, meer dan HBO/WO'ers. Dit zien we ook terug bij het imago in woorden.

MBO starters laten de meest afwijkende associaties zien

Opvallend onder HBO/WO starters is dat de termen samenleving, samenwerken, teamwork vaker naar voren komen dan onder de gemiddelde HBO/WO'er.

Verder wordt door HBO/WO starters in plaats van overheid – wat door de reguliere externe HBO/WO'er vaak genoemd wordt – juist vaker de termen gevoel en veiligheid gebruikt.

Stoffig, degelijk en regels komen veel minder naar voren.

Opvallend onder de MBO starters is dat werken voor de Rijksoverheid sterker geassocieerd wordt met geld, pak, strak, en luxe dan onder de gemiddelde MBO'er. De verwachting is dat je meer dan gemiddeld verdient als je voor de Rijksoverheid werkt en netter voor de dag moet komen. Verder valt op dat de negatieve termen als streng/regels, overheidstermen als cultuur en onderwijs en stoffig veel minder genoemd worden dan vorig jaar.

Maatschappelijke betrokkenheid en verantwoordelijkheid Rijksoverheid benoemd door interne groep

Interne HBO/WO'ers noemen nadrukkelijker dan externe HBO/WO'ers de maatschappelijke betrokkenheid van de Rijksoverheid. Ook onderwijs, infrastructuur en samenwerking worden vaker genoemd. Negatieve associaties als stoffig worden nauwelijks genoemd.

Interne MBO'ers associëren uniform, streng/regels juist weer meer met Rijksoverheid als werkgever dan interne HBO/WO'ers. Opvallend is verder dat ze vaker spreken over handhaving, infrastructuur, teamwork, samen(werken) en het werk van de Rijksoverheid.

Resultaten – imago werken bij de
Rijksoverheid als werkgever

Externe doelgroep

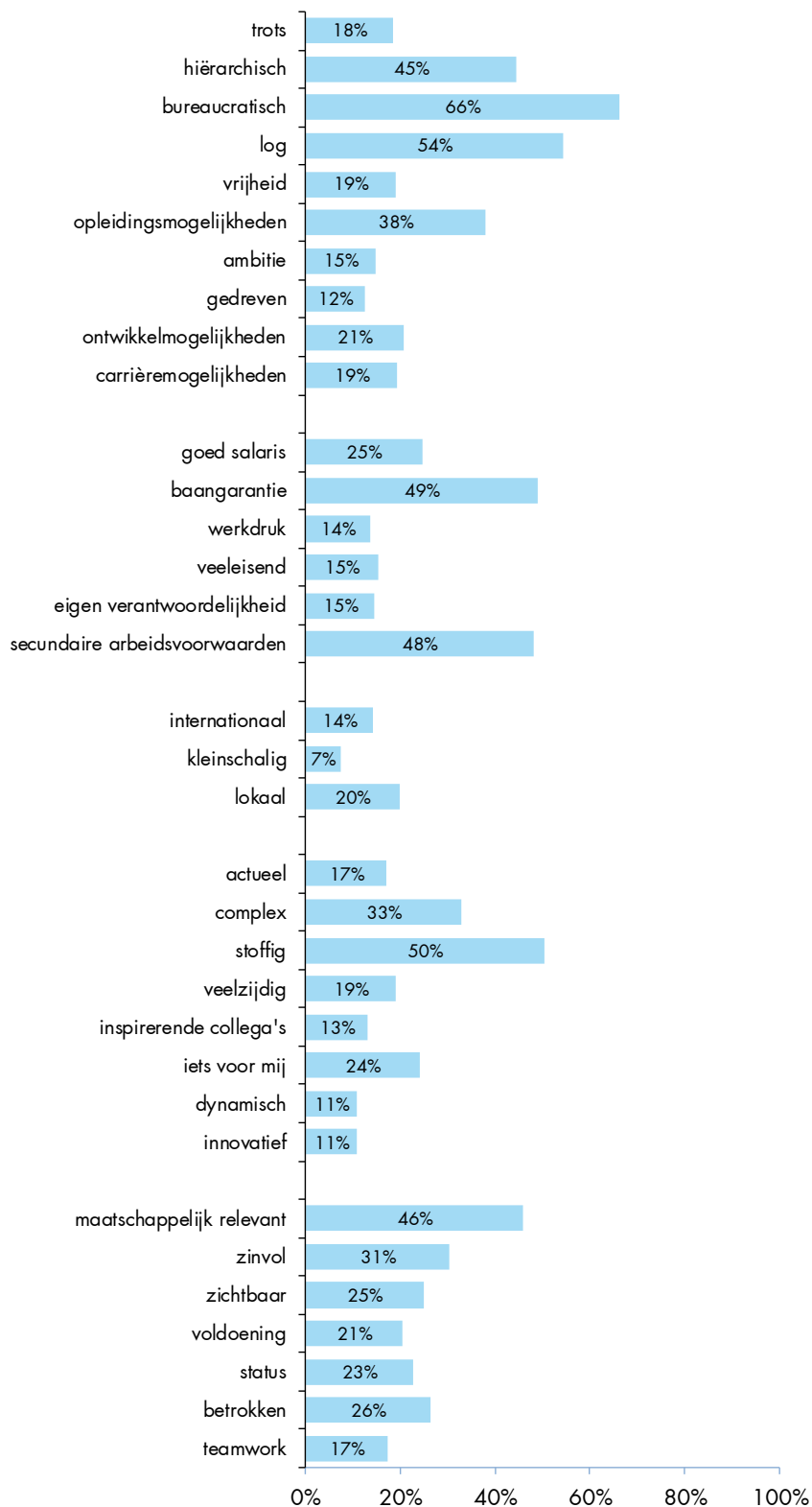
Imagoprofiel Rijksoverheid als werkgever grotendeels stabiel onder externe HBO/WO'er

Het imagoprofiel volgens de externe HBO/WO'er is grotendeels ongewijzigd*.

Opvallende stijgers dan wel dalers staan op de volgende pagina vermeld.

Associaties die de externe HBO/WO'er heeft bij werken voor de Rijksoverheid zijn vooral:

- beperkte vrijheid: bureaucratisch, hiërarchisch en log
- goede secundaire arbeidsvoorwaarden en baangarantie
- werk dat er toe doet: maatschappelijk relevant
- goede opleidingsmogelijkheden
- beperkte dynamiek en innovatie, juist wat stoffig

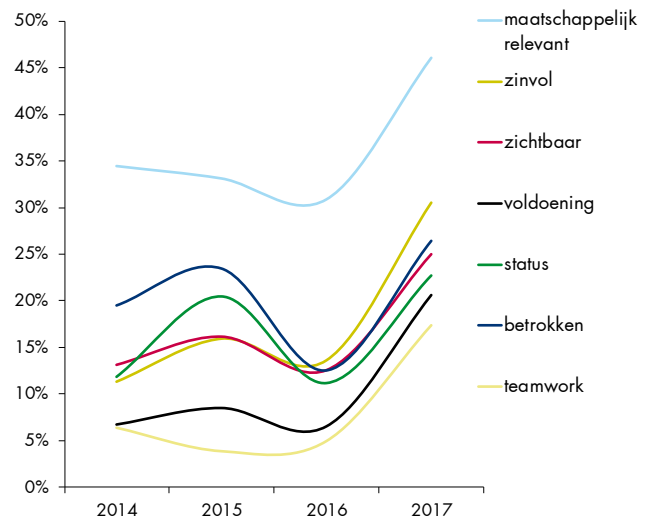
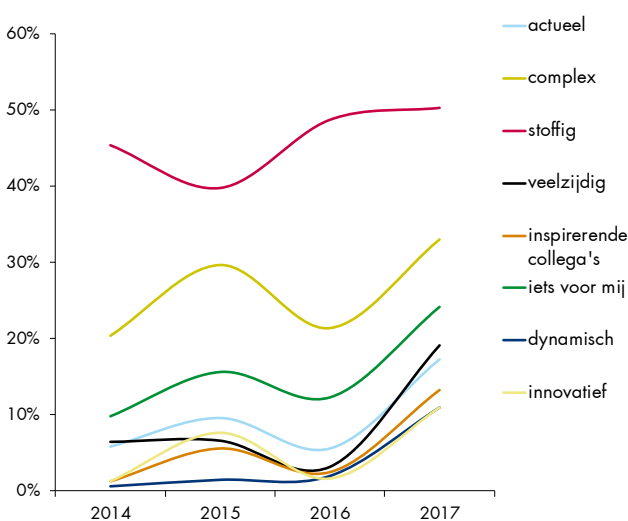
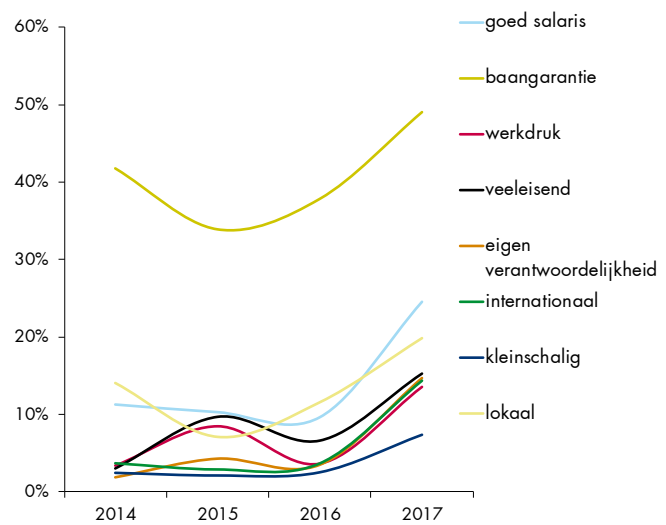
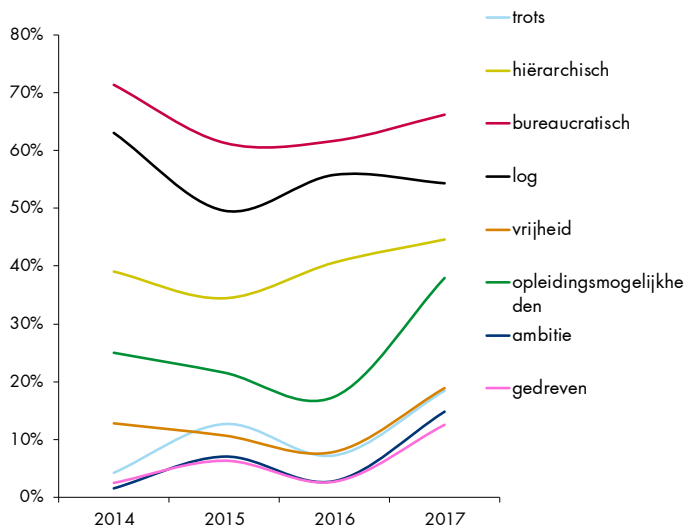
Zie de bijlage voor een leeswijzer

*in deze meting is er een wijziging geweest van de antwoordcategorieën. Zie voor meer uitleg de onderzoeksverantwoording in de bijlage.

Schommelingen in imagoprofiel met enkele uitschieters

Vrijwel alle items laten een stijging zien. Dit is te verklaren door een wijziging in de antwoordcategorieën (zie de onderzoeksverantwoording).

Opvallende stijgers zijn echter opleidingsmogelijkheden, salaris, baangarantie, veelzijdig, iets voor mij, inspirerende collega's, dynamisch en maatschappelijk relevant. Verder valt op dat elementen als log, stoffig, hiërarchisch en bureaucratisch juist niet sterk mee stijgen.

Voorsprong op bedrijfsleven neemt toe binnen termen als maatschappelijk relevantie, zichtbaar, betrokken en zinvol

Overall geldt dat de verschillen tussen het gepercipieerde imago van de Rijksoverheid en het bedrijfsleven als werkgever vergelijkbaar zijn gebleven met de afgelopen jaren. Werken in het bedrijfsleven wordt met name geassocieerd met innovatief, dynamisch, kleinschalig, internationaal, eigen verantwoordelijkheid, veeleisend, werkdruk, gedreven en ambitie. Bureaucratisch, log en stoffig behoren duidelijk vaker bij Rijksoverheid. Ook hiërarchisch, opleidingsmogelijkheden, baangarantie, secundaire arbeidsvoorwaarden, complex, maatschappelijk relevant en zinvol behoren veel meer toe bij de Rijksoverheid.

Opvallend is dat de voorsprong van het bedrijfsleven op de Rijksoverheid kleiner is geworden met de aangepaste antwoordcategorieën (zie onderzoeksverantwoording). Nu men meer gedwongen wordt tot een keuze tussen één van beiden wordt het verschil bij de positieve woorden als vrijheid, ambitie en gedrevenheid kleiner.

In de bijlagen zijn de trendgrafieken opgenomen voor het bedrijfsleven als werkgever.

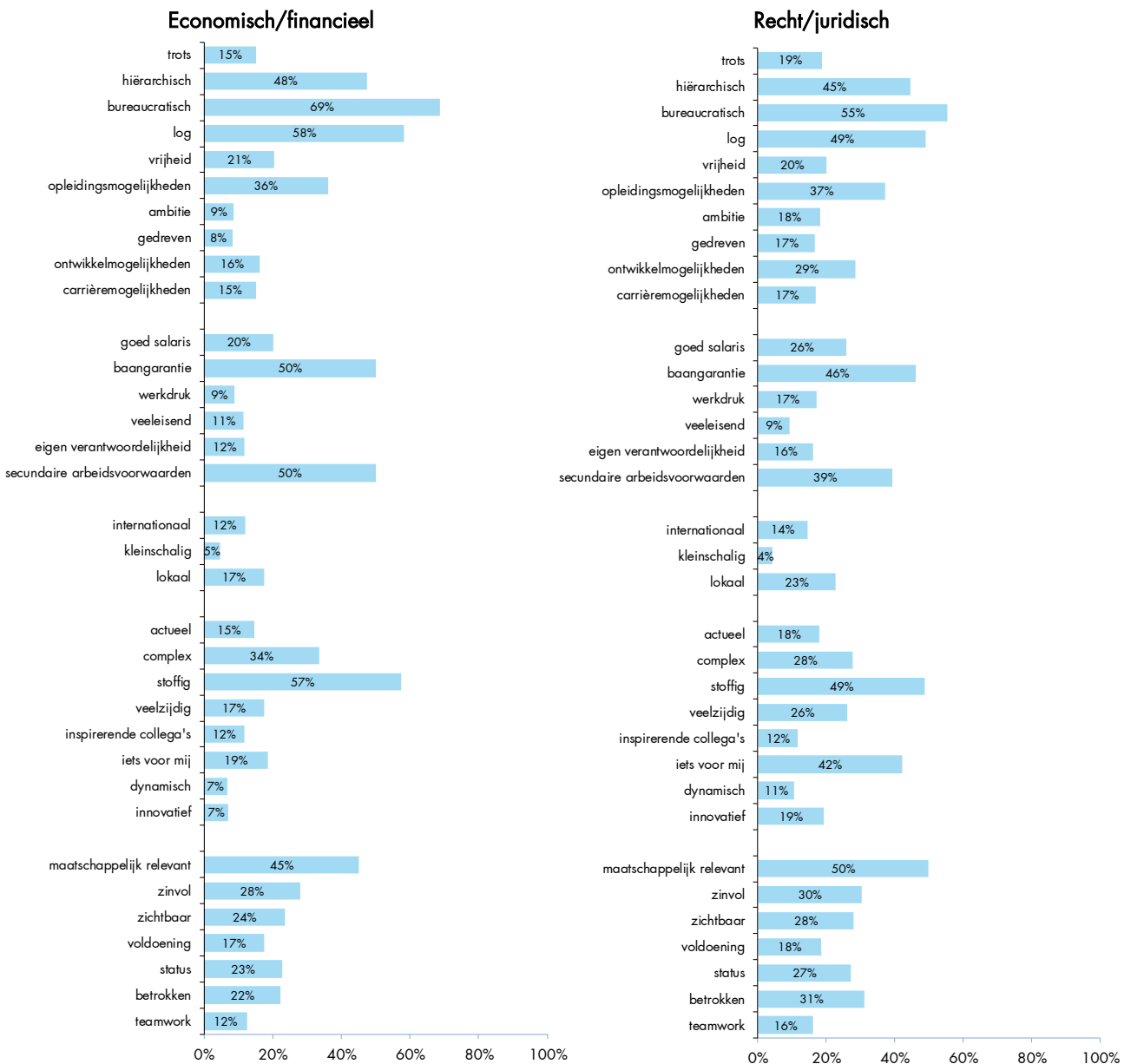
Imago Rijksoverheid als werkgever – specialisten externe HBO/WO doelgroep

Imagoprofiel Rijksoverheid onder juridisch specialisten laat stijgende trend zien t.o.v. de gemiddelde HBO/WO'er

Zowel de economische als de juridisch specialisten laten een redelijk constant patroon zien als het gaat om het beeld dat men heeft van de Rijksoverheid als werkgever.

Voor economische specialisten geldt - net als voorgaande jaren – dat ze nauwelijks afwijken van de gemiddelde HBO/WO'er. Recht/juridisch specialisten wijken meer af. Ze zijn – net als voorgaande jaren – over algemeen iets positiever. Zo hebben ze meer het idee dat het 'iets voor mij' is, en vinden ze de termen ambitie, gedrevenheid, ontwikkelmogelijkheden en veelzijdig beter bij de overheid passen. Economisch/financieel specialisten vinden secundaire arbeidsvoorwaarden beter passen en scoren een hogere score op stoffig.

In de bijlage is een overzicht opgenomen van de verschillen tussen de specialistgroepen en de gemiddelde HBO/WO'er.

Zie de bijlage voor een leeswijzer

Imago Rijksoverheid als werkgever – specialisten externe HBO/WO doelgroep

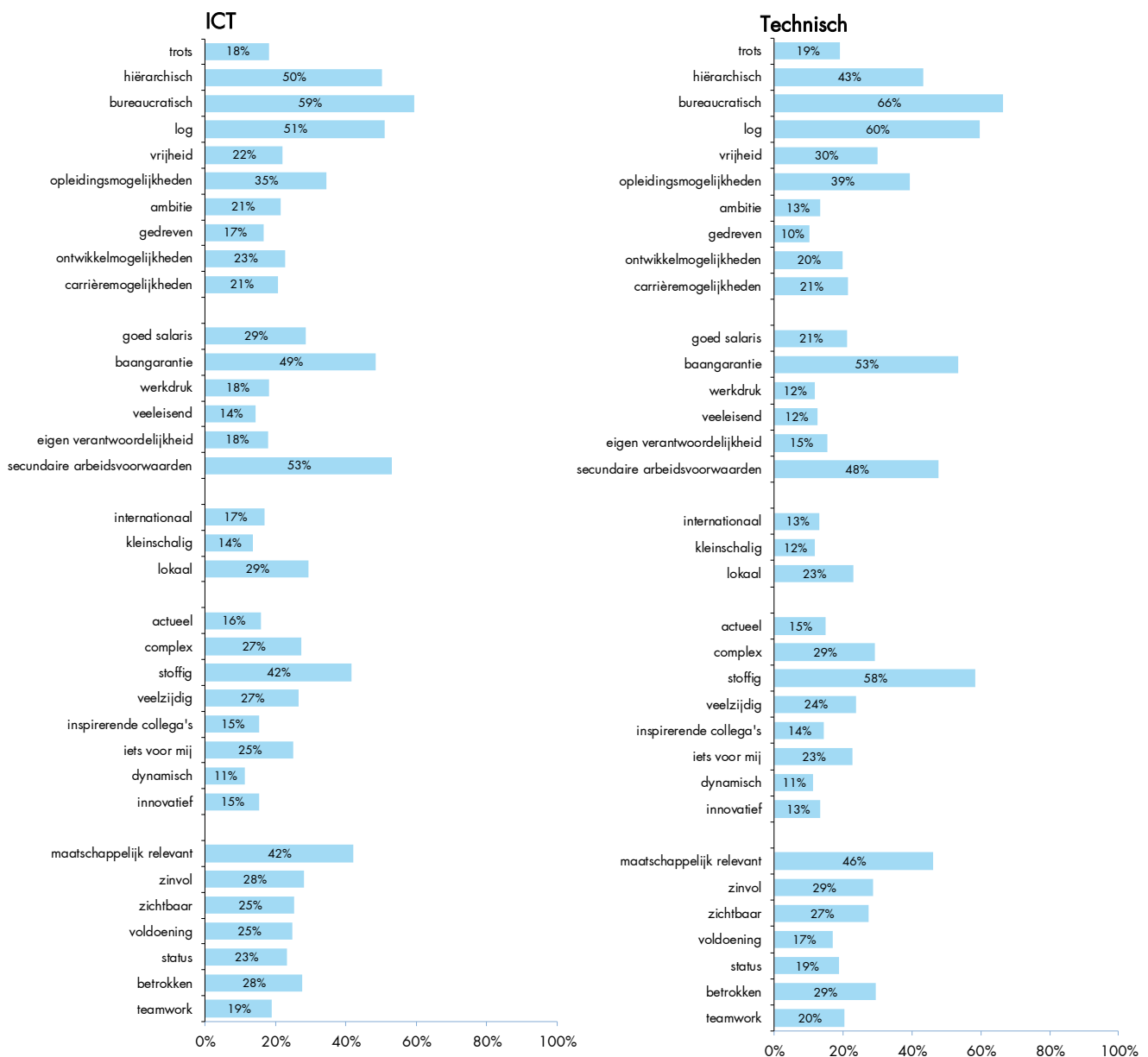
Imagoprofiel Rijksoverheid onder technici en ICT'ers blijft vergelijkbaar aan gemiddelde HBO/WO'er

Ook voor de ICT'ers en technici geldt dat de associaties bij de Rijksoverheid als werkgever constant zijn op enkele uitzondering na. Technici geven stoffig vaker aan, terwijl de ICT'er hoger scoort op goed salaris en secundaire arbeidsvoorwaarden.

De verschillen tussen ICT'ers en de gemiddelde HBO/WO'er zijn beperkt. De ICT'er associeert de Rijksoverheid iets minder met stoffig, complex en bureaucratisch. En juist meer met veelzijdigheid.

Ook de verschillen tussen technici en de gemiddelde HBO/WO'er zijn beperkt. Technici associëren werken voor de Rijksoverheid meer met stoffig, vrijheid en log en veelzijdig.

In de bijlage is een overzicht opgenomen van de verschillen tussen de specialistgroepen en de gemiddelde HBO/WO'er.

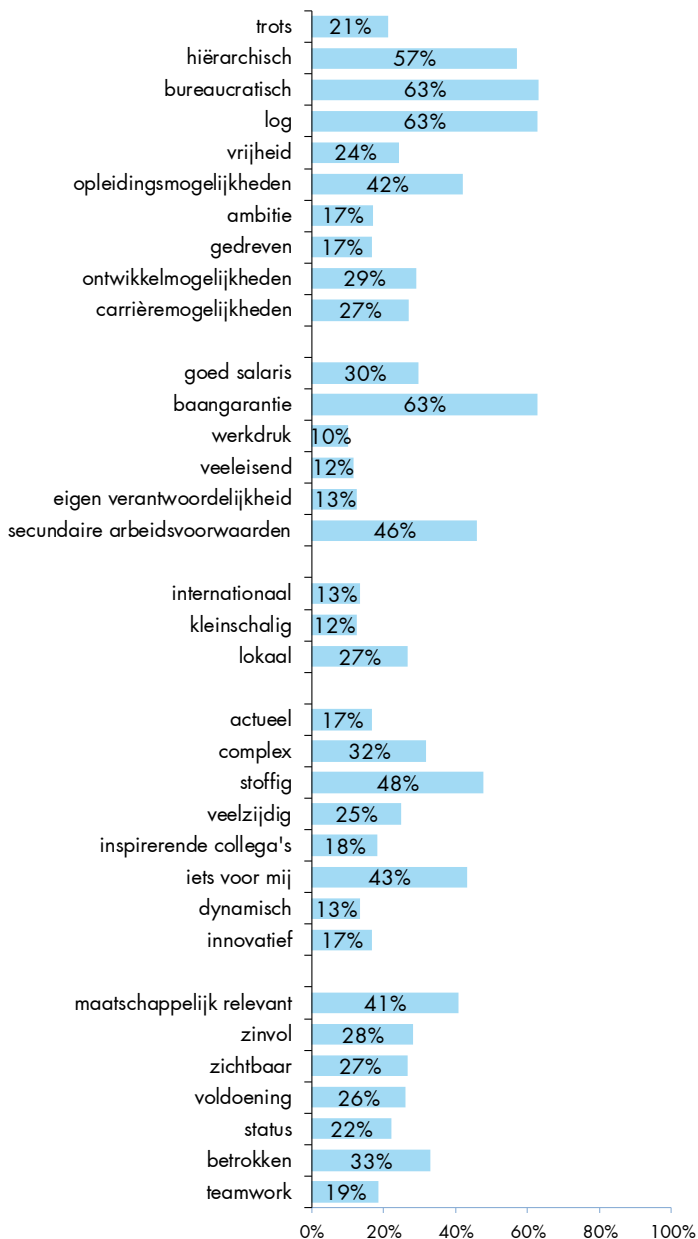
Zie de bijlage voor een leeswijzer

Imagoprofiel Rijksoverheid onder bestuurskundigen in lijn met andere groepen en op meeste punten iets positiever dan gemiddelde HBO/WO'er

Voor de nieuwe groep bestuurskundigen geldt dat het beeld van de Rijksoverheid als werkgever op de meest punten iets positiever is dan de gemiddelde HBO/WO'er. Met name op ontwikkelmogelijkheden, carrièremogelijkheden en baangarantie. Daarnaast benoemd een flink groter aandeel dat het 'iets voor mij' is. Tegelijkertijd associeert deze groep hiërarchisch en log juist ook sterker met de Rijksoverheid.

In de bijlage is een overzicht opgenomen van de verschillen tussen bestuurskundigen en de gemiddelde HBO/WO'ers.

Bestuurskundigen

Zie de bijlage voor een leeswijzer

Imagoprofiel Rijksoverheid onder MBO'ers in lijn met voorgaande jaren

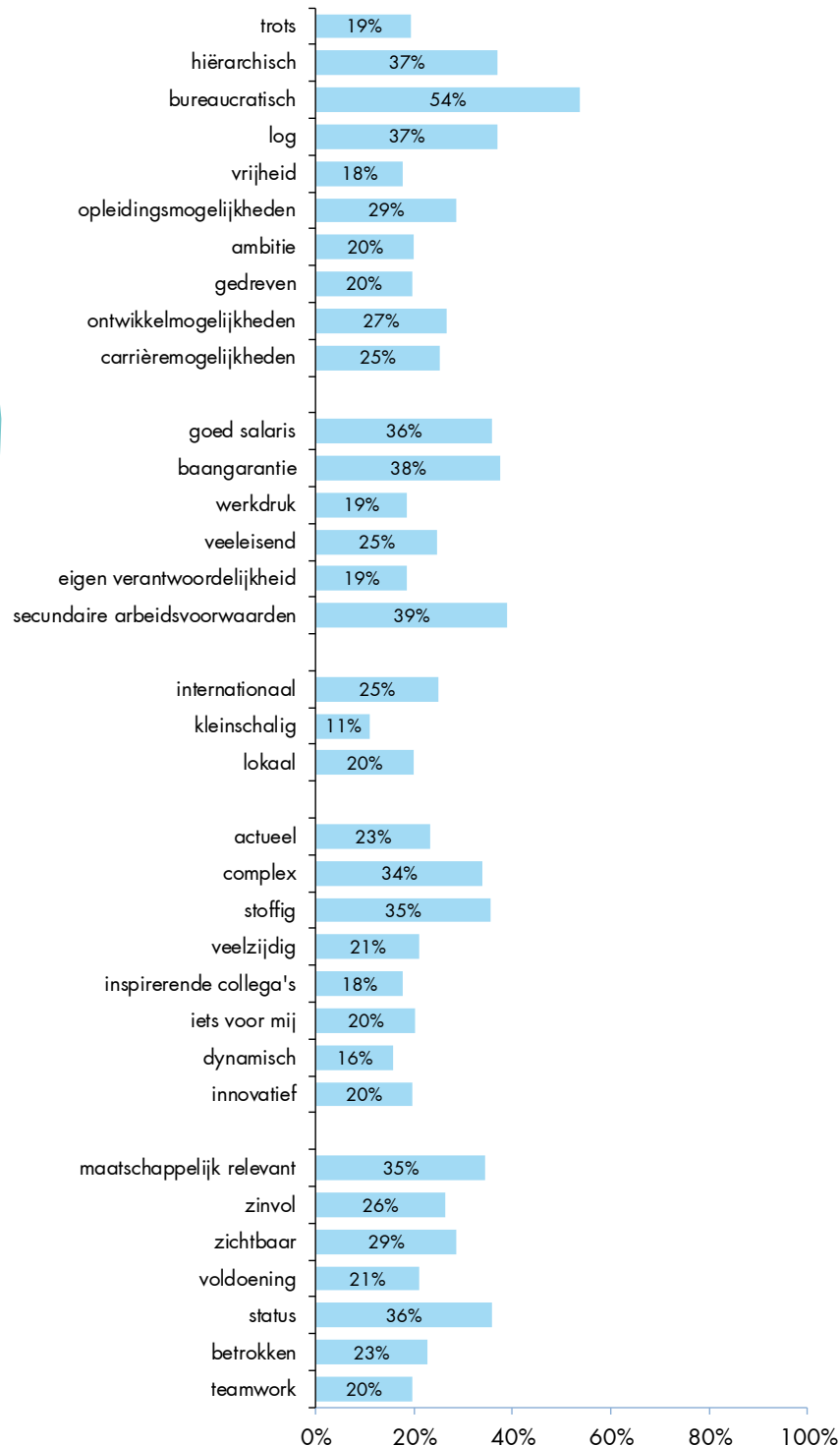
Het imagoprofiel volgens de externe MBO'er is in grote lijnen gelijk gebleven. Opvallende stijgers dan wel dalers staan op de volgende pagina vermeld.

Het imagoprofiel volgens de externe MBO'er is minder uitgesproken dan bij de HBO/WO'er, maar wel dezelfde richting in antwoorden.

Net als in 2016 blijft 'iets voor mij' voor beide externe doelgroepen dicht bij elkaar liggen.

Desalniettemin blijven er zeker verschillen in het imagoprofiel tussen beide externe groepen:

- status en goed salaris prominenter in beeld onder MBO'ers
- de Rijksoverheid wordt door MBO'ers meer als dynamisch en innovatief gezien, door HBO/WO'ers juist meer als log en hiërarchisch
- de Rijksoverheid wordt door MBO'ers meer als veeleisend gezien, voor mensen met ambitie, eigen verantwoordelijkheid
- HBO/WO'ers hebben wel iets sterker dan MBO'ers de associatie met maatschappelijk relevant werk en geven hoger op baanzekerheid en secundaire arbeidsvoorwaarden

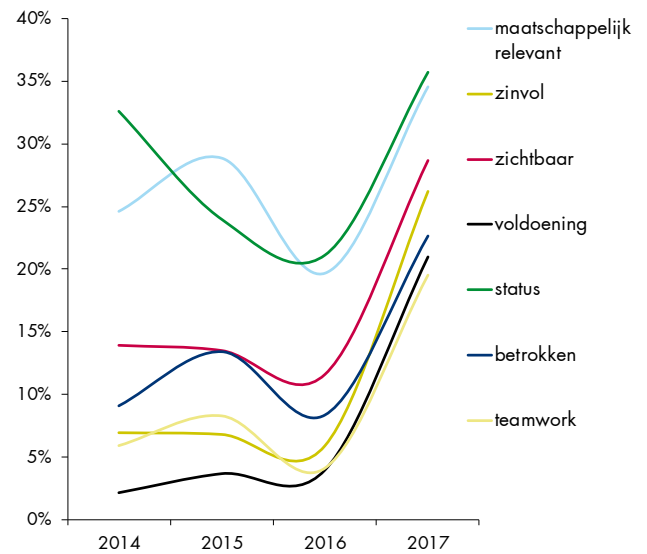
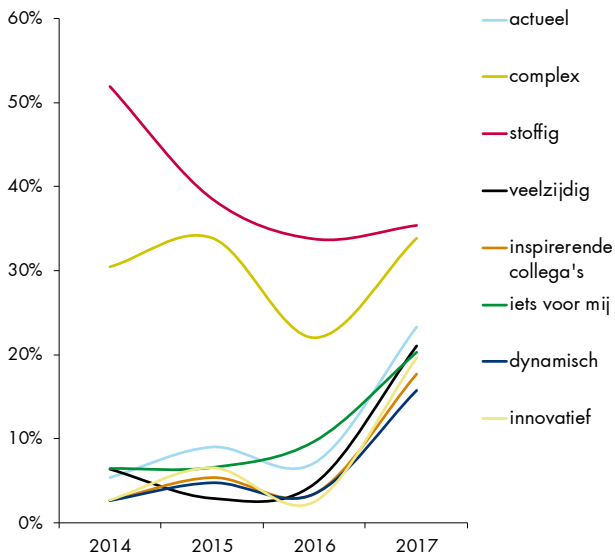
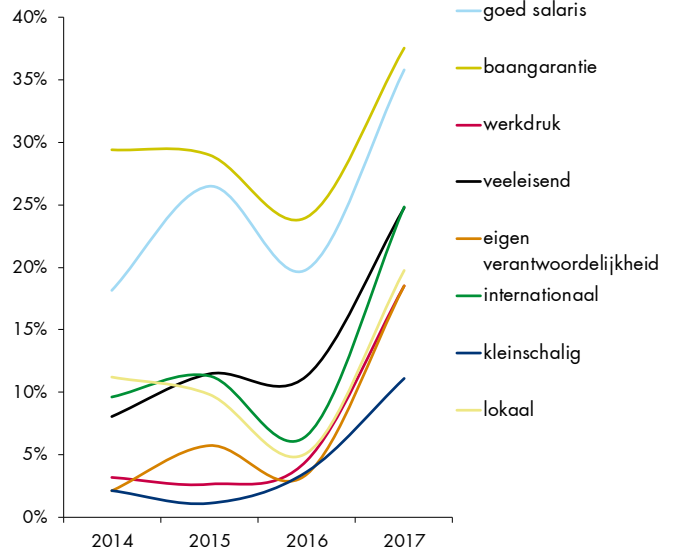
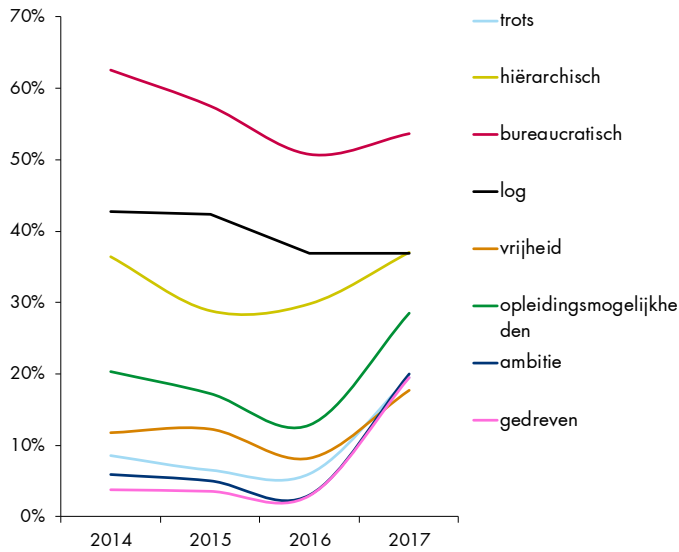

Zie de bijlage voor een leeswijzer

Imago Rijksoverheid als werkgever – trend sinds 2014 volgens externe MBO doelgroep

Zinvol grootse stijger onder externe MBO groep

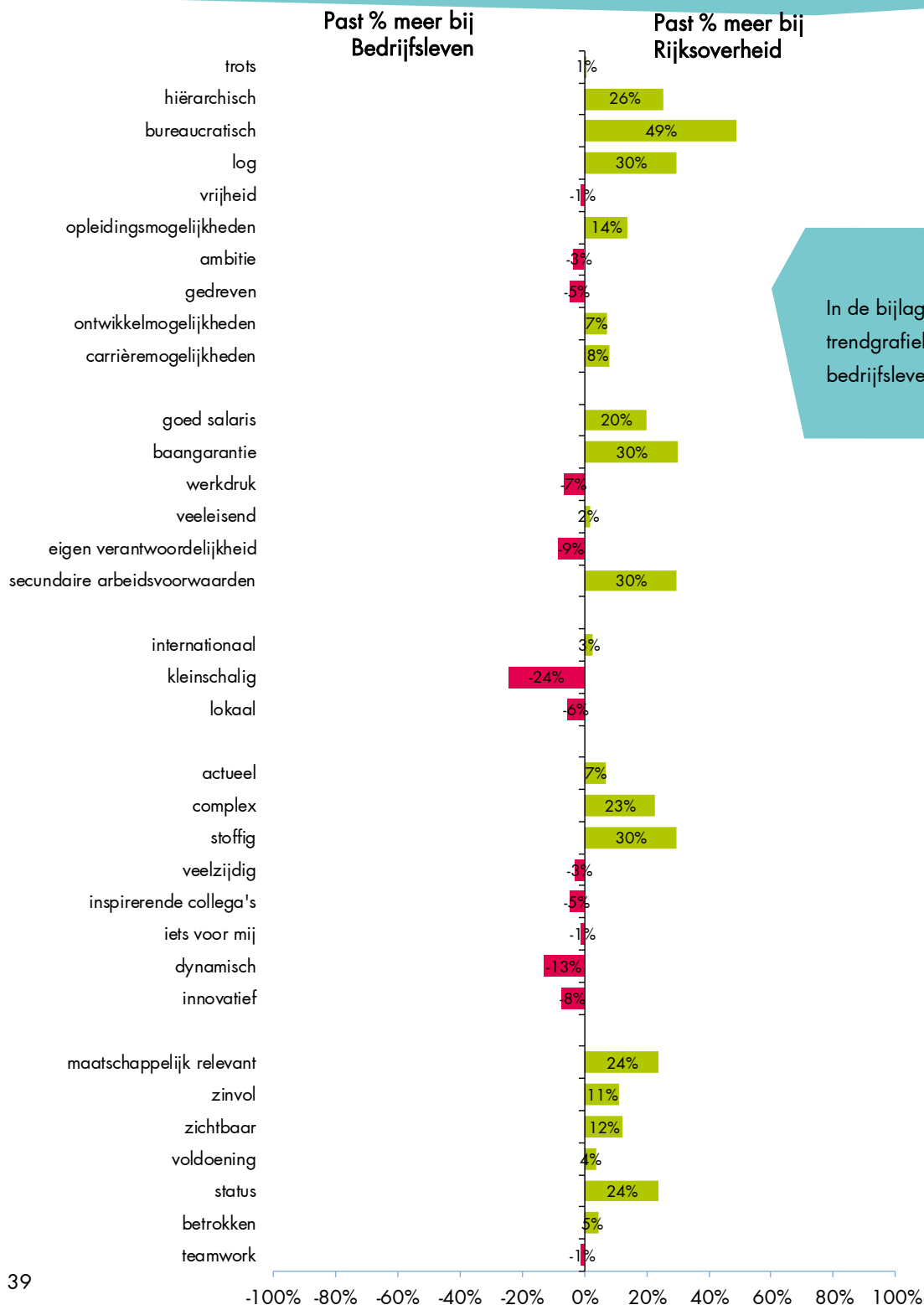
Vrijwel alle items laten een stijging zien. Dit is te verklaren door een wijziging in de antwoordcategorieën (zie de onderzoeksverantwoording). Nu men meer gedwongen wordt tot een keuze tussen één van beiden kiest men dus vaker voor de Rijksoverheid (in positieve zin). Items die echter sterker dan gemiddeld stijgen: baangarantie, goed salaris, veeleisend, internationaal, eigen verantwoordelijkheid, werkdruk, zinvol, zichtbaar en voldoening, status, maatschappelijk relevant, betrokken en teamwork. Opvallend is verder dat log, bureaucratisch, hiërarchisch en stoffig op gelijke hoogte blijven.

Rijksoverheid op de meeste elementen een positiever imago dan het bedrijfsleven

Daar waar het bedrijfsleven vorig jaar nog veel hoger scoorde op bepaalde termen, is dit jaar het verschil met Rijksoverheid kleiner geworden als gevolg van het aanpassen van de antwoordcategorieën. Dit is o.a. zichtbaar voor: ambitie en gedrevenheid, vrijheid, inspirerende collega's, innovatief. Het bedrijfsleven kenmerkt zich nog steeds door kleinschaligheid, hoewel ook dit is afgenomen t.o.v. vorig jaar.

Net als voorgaande jaren wordt de Rijksoverheid sterker geassocieerd met bureaucratisch, hiërarchisch, log, goed salaris, baangarantie, complex, stoffig, maatschappelijk relevant en status.

In de bijlagen zijn de trendgrafieken opgenomen voor het bedrijfsleven als werkgever.

Resultaten – imago werken bij de
Rijksoverheid als werkgever

Interne doelgroep

Imago Rijksoverheid als werkgever – volgens interne HBO/WO doelgroep

Imagoprofiel van de Rijksoverheid als werkgever geeft vooral zekerheden volgens interne HBO/WO'ers

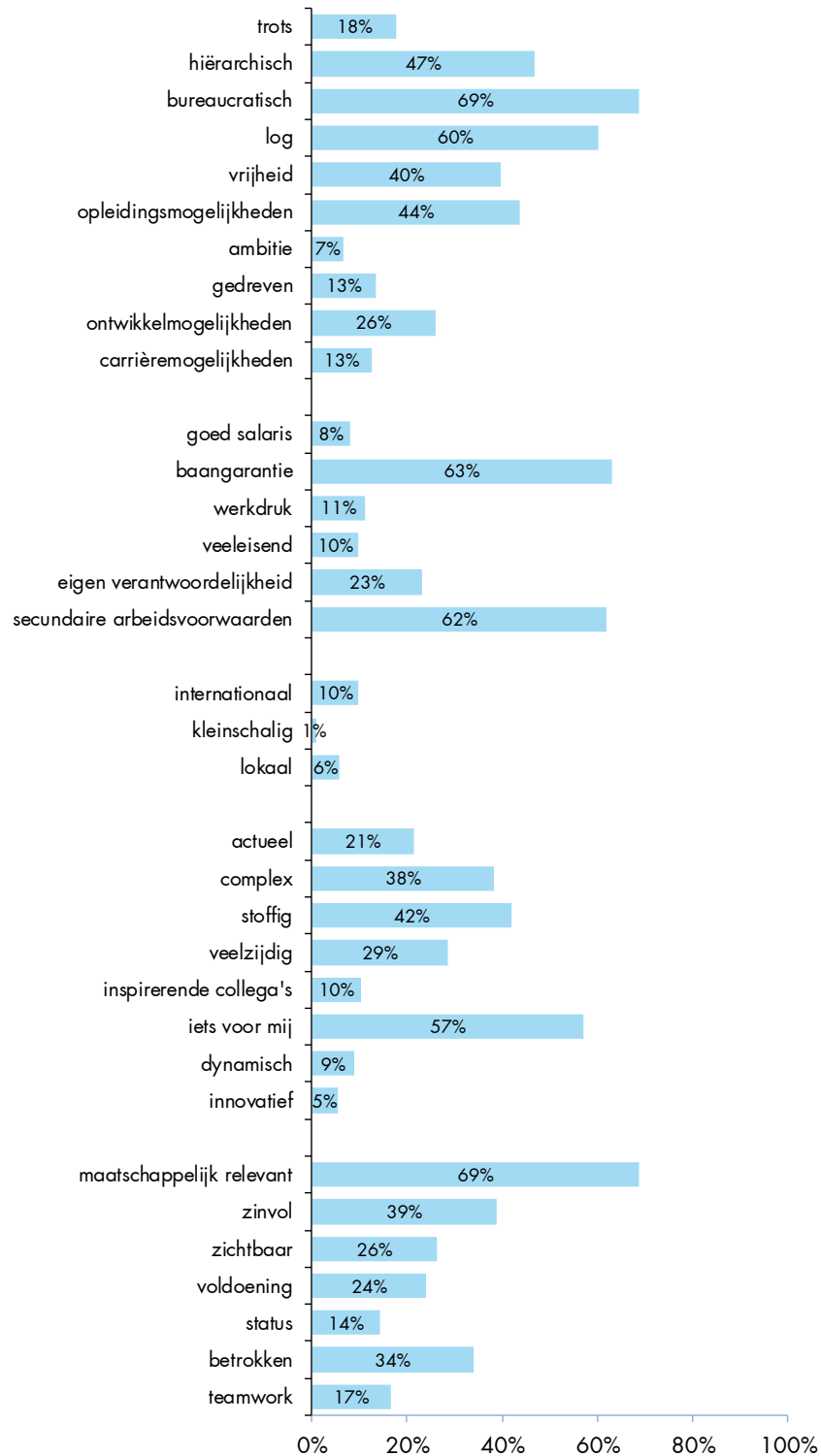
Het imago van de interne HBO/WO'er geeft een duidelijk beeld. De elementen die het imago dragen zijn:

Bureaucratisch, log, baangarantie, secundaire arbeidsvoorwaarden, iets voor mij en maatschappelijke relevantie.

Men is positief over de voorwaarden. Op een aantal zaken scoort men beduidend minder: ambitie, goed salaris, kleinschalig, lokaal, dynamisch en innovatief scoren onder de 10%.

Het imago is daarmee ongewijzigd: werken voor de Rijksoverheid is werken voor een bureaucratische, hiërarchische en logge organisatie. Daar staat tegenover dat het relevant, zinvol werk is, het geeft voldoening. Je hebt vrijheid en eigen verantwoordelijkheid, ondanks het bureaucratisch apparaat. Het salaris houdt niet over maar de opleidingsmogelijkheden zijn goed.

De volgende pagina geeft zicht op de trends.

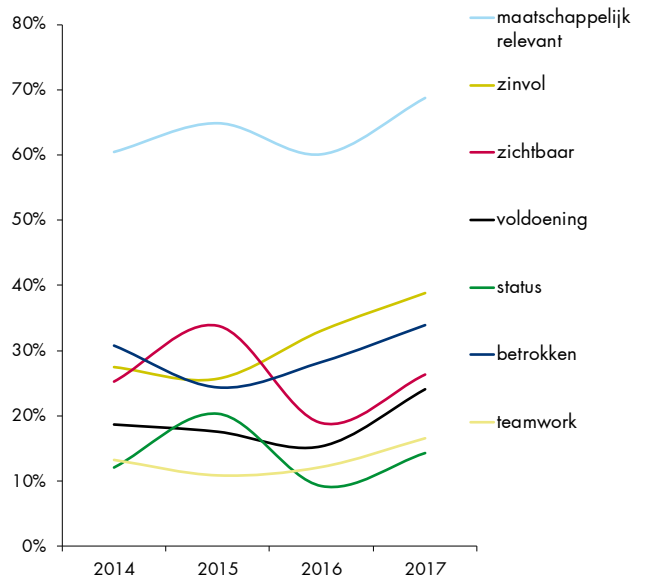
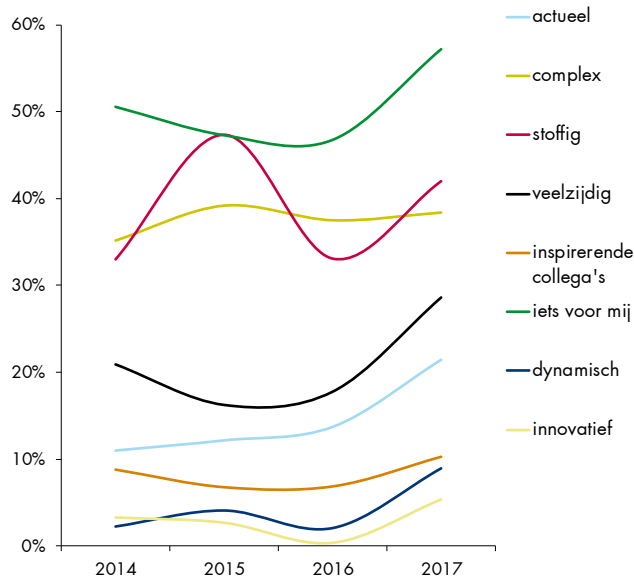
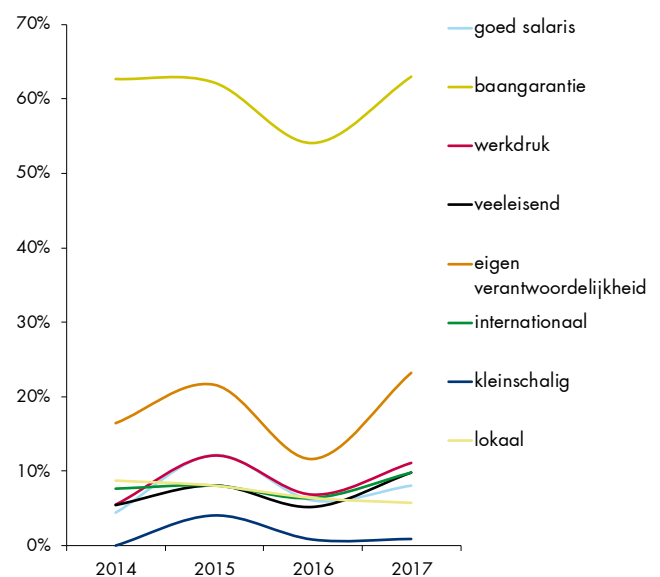
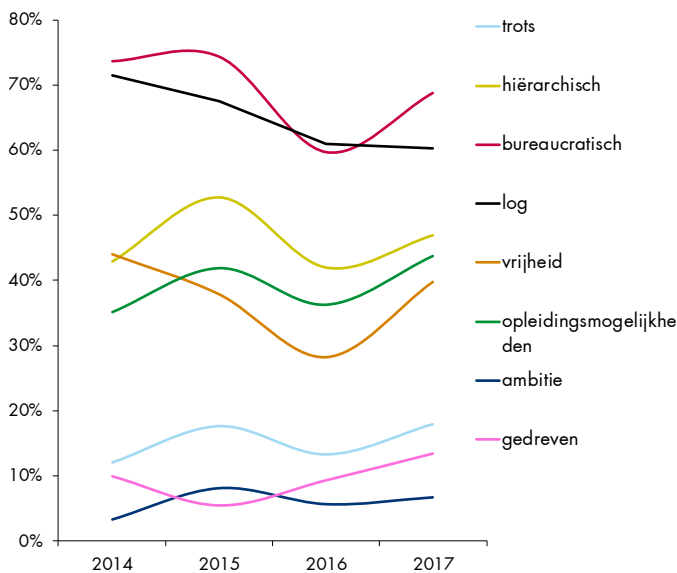
Zie de bijlage voor een leeswijzer

Imago Rijksoverheid als werkgever – trend sinds 2014 volgens interne HBO/WO doelgroep

Rijksoverheid door de jaren heen minder als log gepercipieerd

Vrijwel alle items laten een stijging zien. Dit is te verklaren door een wijziging in de antwoordcategorieën (zie de onderzoeksverantwoording).

Items die echter sterker dan gemiddeld stijgen zijn vrijheid, bureaucratisch, eigen verantwoordelijkheid, baangarantie, stoffig, veelzijdigheid en iets voor mij. Opvallend is verder dat log, ambitie, goed salaris, complex, kleinschalig en lokaal op gelijke hoogte blijven.

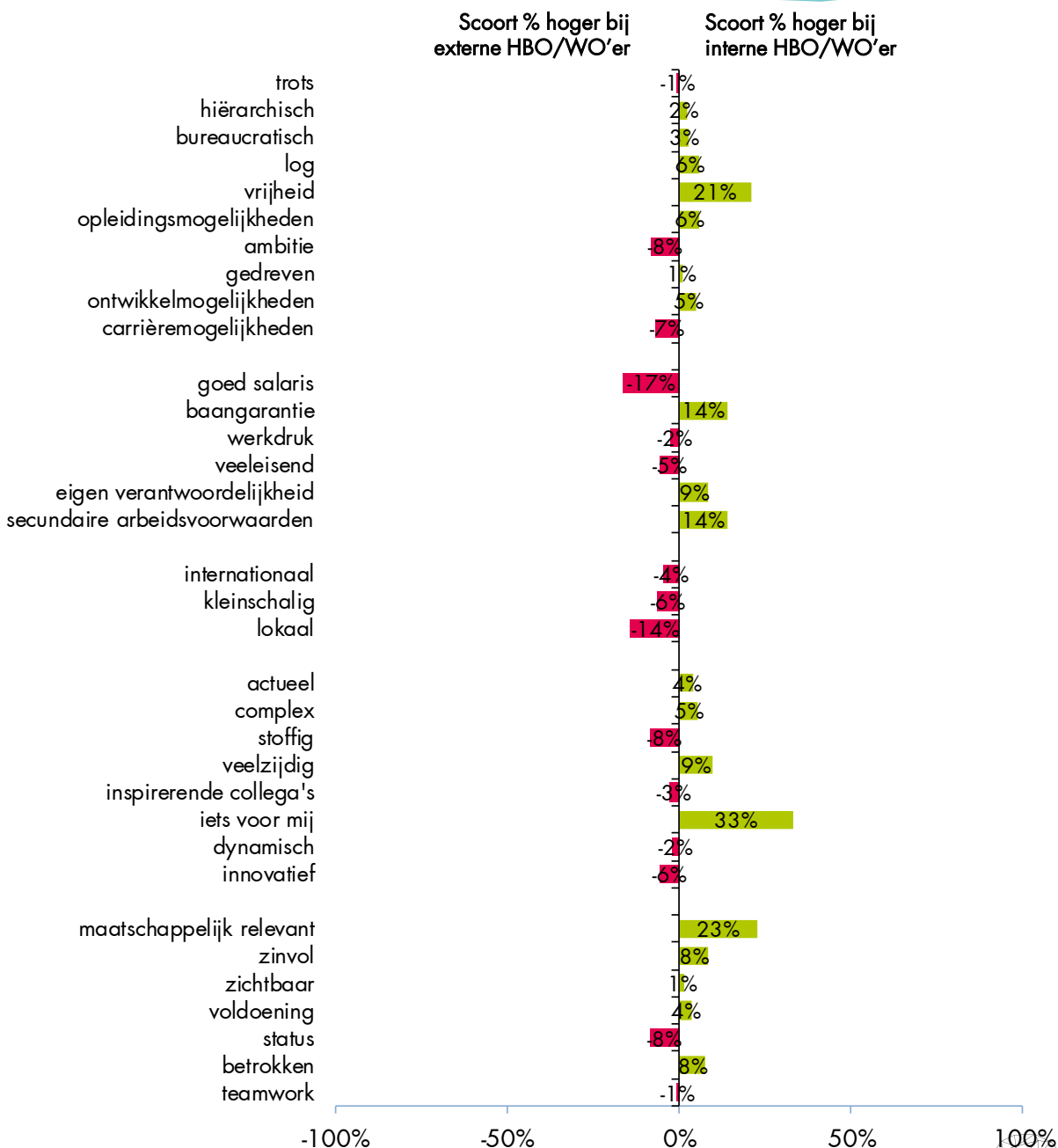

Imago Rijksoverheid als werkgever – verschillen tussen externe en interne HBO/WO doelgroep

Interne HBO/WO'er associeert de Rijksoverheid vooral sterker dan externe groep met vrijheid en maatschappelijke relevantie

Interne HBO/WO'ers hebben overall een positiever gepercipieerd imago van de Rijksoverheid als werkgever dan externe HBO/WO'ers. Opvallend is dat de verschillen kleiner zijn geworden met de aangepaste antwoordcategorieën (zie onderzoeksverantwoording). Nu men meer gedwongen wordt tot een keuze tussen Rijksoverheid of het bedrijfsleven maken de twee doelgroepen dus vaker dezelfde keuze. Gemiddeld genomen zien we dat de stijging van de meeste items onder de externe HBO/WO'ers iets sterker is dan de stijging van de items onder de interne HBO/WO'ers.

Interne HBO/WO'ers associeren Rijksoverheid met name met vrijheid, baangarantie, secundaire arbeidsvoorwaarden, iets voor mij en de maatschappelijke relevantie. Aan de andere zijde geven de externe HBO/WO'ers vaker aan: ambitie, lokaal, goed salaris, stoffig en status.

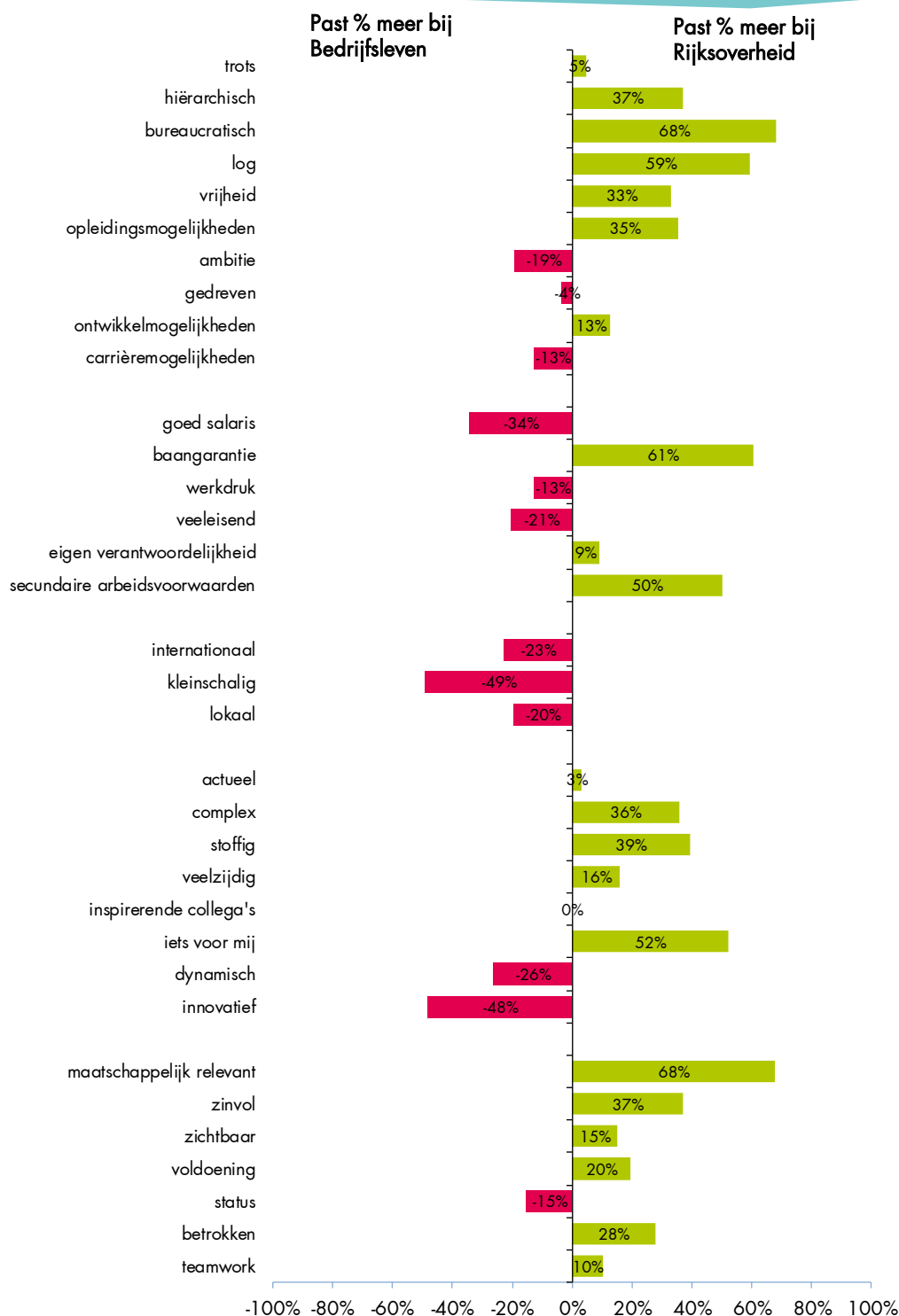

Imago Rijksoverheid t.o.v. bedrijfsleven als werkgever – interne HBO/WO doelgroep

Vrijheid weer sterker geassocieerd met werken in de Rijksoverheid, net als relevant en zinvol werk

Ten opzichte van het bedrijfsleven blijven de pluspunten van de Rijksoverheid als werkgever vrijwel gelijk: opleidingsmogelijkheden, baangarantie, maatschappelijk relevant en zinvol werk, idealen en vrijheid, ondanks bureaucratisch, log en hiërarchisch apparaat. Het bedrijfsleven wordt juist meer dan de Rijksoverheid geassocieerd met ambitie, veeleisend, internationaal, kleinschalig, lokaal, gedrevenheid, dynamisch, innovatief en een goed salaris.

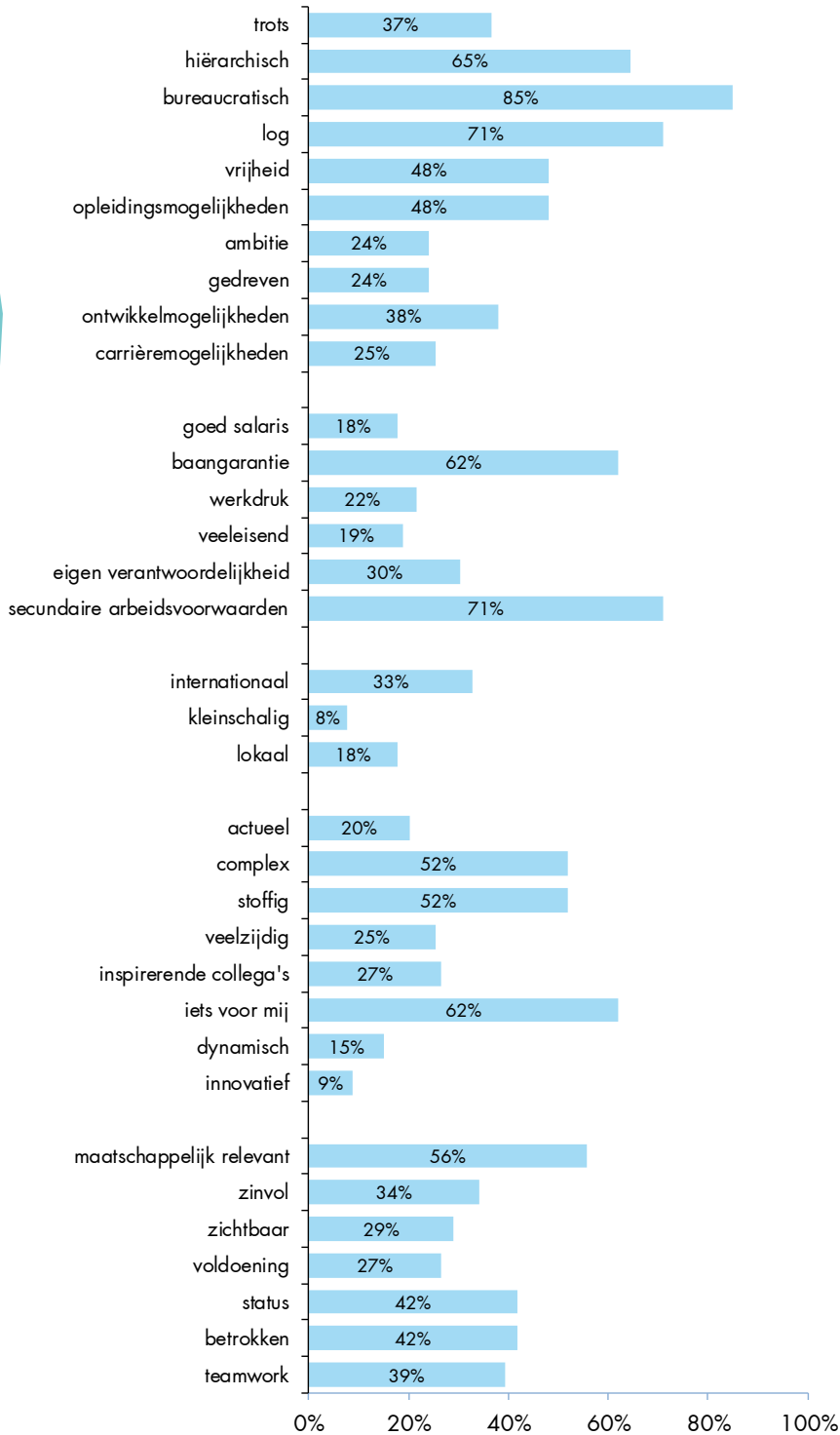
Voor vrijheid geldt dat de voorsprong op het bedrijfsleven weer aan het oplopen is (van 31% naar 22% naar 16%, naar 33% nu). Ook op maatschappelijke relevantie en zinvol werk is de voorsprong van de Rijksoverheid weer wat toegenomen. Zie voor de trendgrafieken van het bedrijfsleven de bijlage.

De interne MBO groep ziet Rijksoverheid als bureaucratisch, maar wel met goede secundaire arbeidsvoorwaarden.

In lijn met de interne HBO/WO groep zijn er slechts beperkte wijzigingen in het imago-profiel van de Rijksoverheid als werkgever onder de interne MBO doelgroep. De hierna volgende pagina geeft een overzicht van de belangrijkste stijgers en dalers.

Het stereotype beeld van een bureaucratische, hiërarchische, complexe en zelfs stoffige organisatie wordt opnieuw bevestigd. Ook iets voor mij, vrijheid, baangarantie, secundaire arbeidsvoorwaarden en maatschappelijke relevantie behoren toe aan het imago volgens de interne MBO'er.

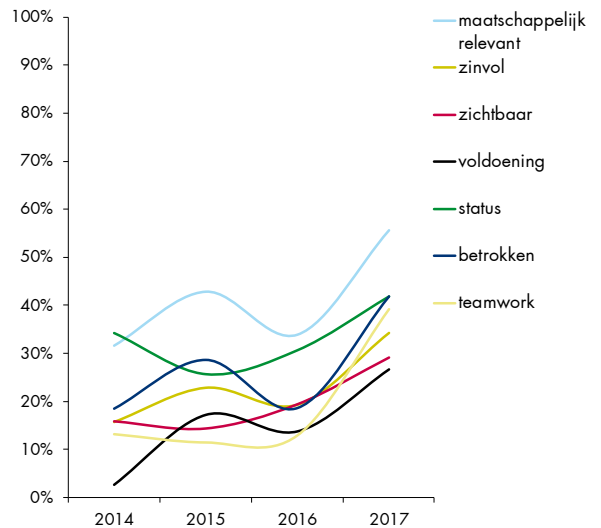
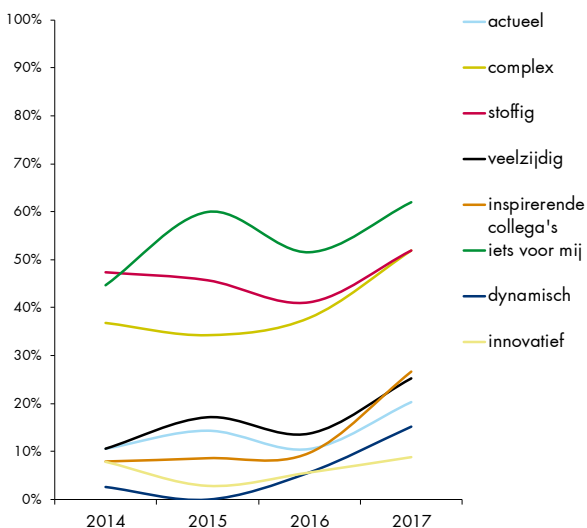
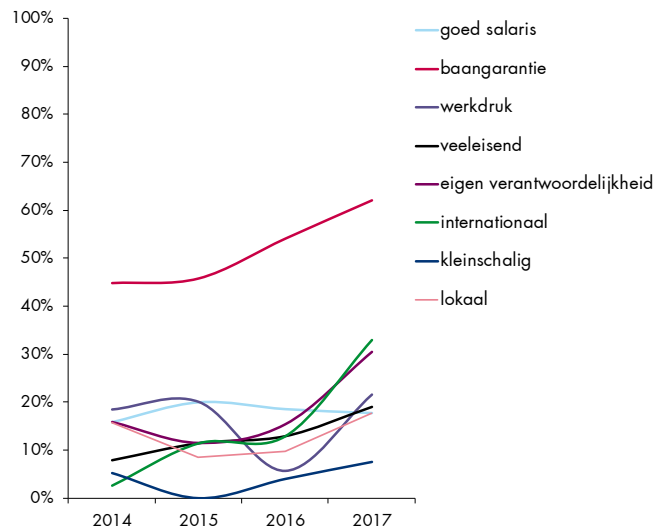
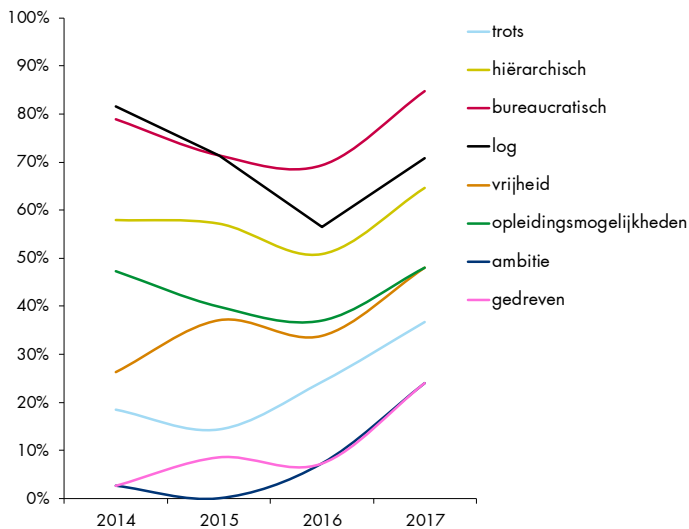
Zie de bijlage voor een leeswijzer

Imago Rijksoverheid als werkgever – trend sinds 2014 volgens interne MBO doelgroep

Maatschappelijke relevantie nog dominant in imagoprofiel

Aandachtspunt: de steekproef voor de jaren 2014 en 2015 is klein (n=35 / n=38). Door een verandering (2016) in de opzet – imago vragen alleen in vergelijking met het bedrijfsleven – zijn uit voorgaande metingen alleen die respondenten opgenomen die de Rijksoverheid versus het bedrijfsleven hebben vergeleken. Het gaat om een derde van de totale steekproef uit die jaren. Verschillen worden hierdoor uitvergroot.

Van 2016 naar 2017 laten vrijwel alle items een stijging zien. Dit is te verklaren door een wijziging in de antwoordcategorieën (zie de onderzoeksverantwoording). Items die echter sterker dan gemiddeld stijgen zijn maatschappelijk relevant, log, bureaucratisch, eigen verantwoordelijkheid, internationaal, teamwork en betrokken. Opvallend is verder dat goed salaris en baan garantie op gelijke hoogte blijven.

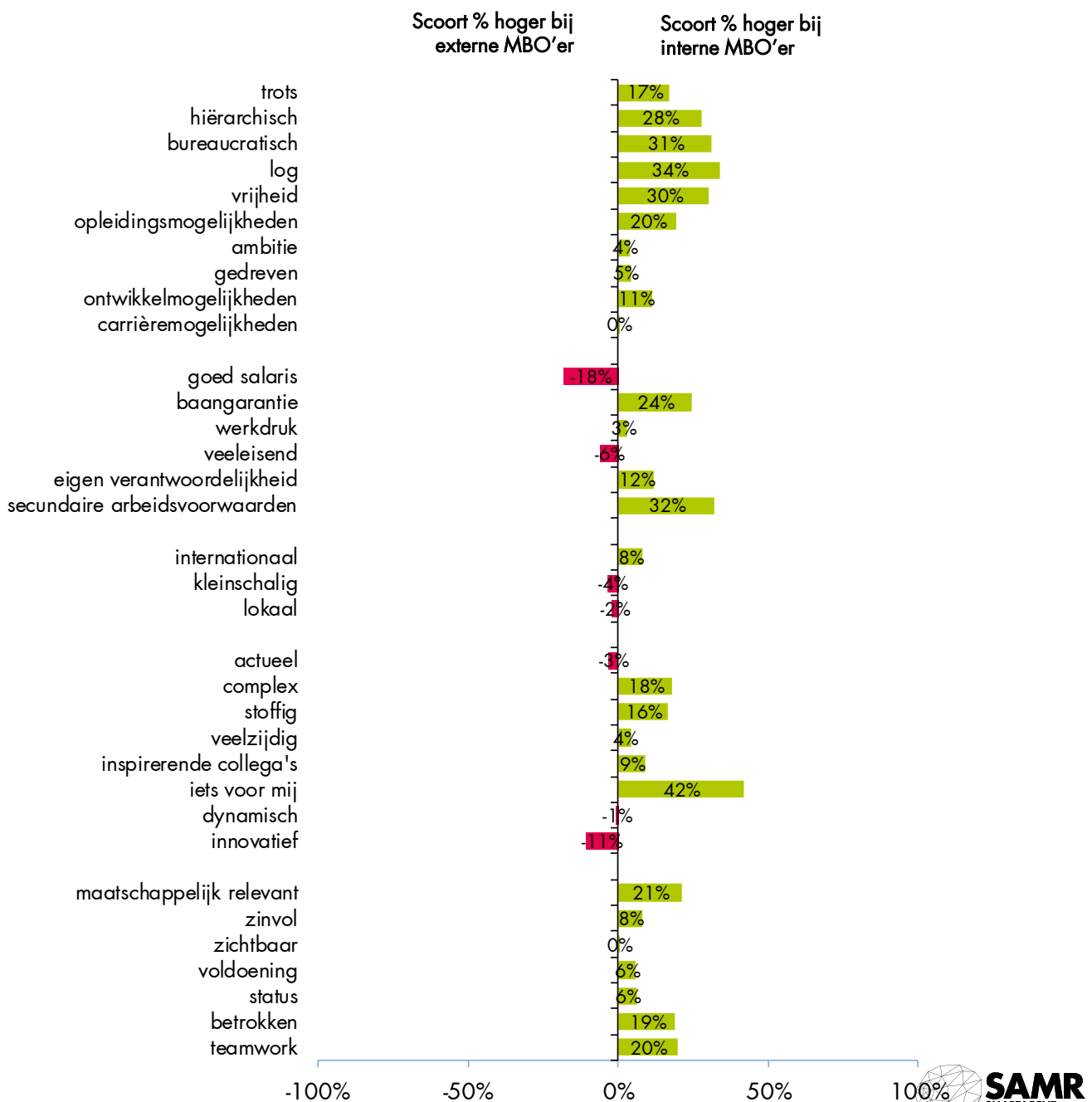

Imago Rijksoverheid als werkgever – verschillen tussen externe en interne MBO'ers

Interne MBO'er op vrijwel alle items, positief en negatief, een sterkere associatie dan de externe MBO'er

Interne MBO'ers hebben overall een positiever gepercipieerd imago van de Rijksoverheid als werkgever dan externe MBO'ers. Vrijwel alle items worden door de interne groep sterker gelinkt met de Rijksoverheid in vergelijking tot de externe groep, ook de meer negatieve associatie hiërarchisch, bureaucratisch en stoffig. Samen met vrijheid en secundaire arbeidsvoorwaarden vormen deze stereotype associaties het meest onderscheidende profiel t.o.v. de externe MBO'er.

De externe MBO'er heeft alleen op goed salaris en innovatief een positiever beeld van de Rijksoverheid als werkgever dan de interne MBO'er.

Bedrijfsleven op ambitie en gedrevenheid geen voorsprong meer t.o.v. 2016

Hoewel de verschillen net wat kleiner zijn dan volgens de interne HBO/WO'ers, blijven ook bij de interne MBO'ers het imago-profiel van de Rijksoverheid en het bedrijfsleven als werkgever ver uit elkaar liggen. De grootste verschillen:

- de Rijksoverheid is meer hiërarchisch, bureaucratisch en log, maar heeft wel een voorsprong op opleidingsmogelijkheden, secundaire arbeidsvoorwaarden, vrijheid, trots, maatschappelijk relevant en baangarantie
- de Rijksoverheid is duidelijk iets voor de interne MBO'er (iets voor mij)
- het bedrijfsleven is dynamischer, innovatief, kleinschalig, en een goed salaris.

Het opvallendste verschil t.o.v. 2016 is de verschillscore op ambitie en gedrevenheid. Die was in 2016 in het voordeel van het bedrijfsleven (22%). Nu is dit weg gevallen.

Verder valt op dat de Rijksoverheid op de elementen als maatschappelijke relevantie en voldoening nu een sterkere voorsprong heeft.

Bijlagen

Bekendheid en interesse overheidsinstanties als werkgever onder externe HBO/WO starters

	ken ik alleen van naam	heb ik een beeld van als werkgever op mijn vakgebied	is een werkgever waar ik zou willen werken of al werk	2016
Rijksoverheid	47%	24%	22%	1 5
Ministerie van Algemene Zaken	60%	11%	9%	
Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties	59%	14%	11%	
Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (AIVD)	60%	13%	12%	3
Rijksvastgoedbedrijf	39%	10%	7%	
Ministerie van Defensie	58%	21%	12%	1
Ministerie van Buitenlandse Zaken	62%	16%	10%	
Ministerie van Economische Zaken	62%	15%	11%	
Autoriteit Consument en Markt	40%	13%	8%	
Dienst ICT Uitvoering (DICTU)	39%	9%	5%	
Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RvO)	44%	8%	7%	
Ministerie van Financiën	62%	15%	10%	5
Belastingdienst	56%	23%	11%	
Auditdienst Rijk	35%	7%	3%	
Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid	57%	19%	13%	
Inspectie SZW	40%	11%	7%	
Ministerie van Infrastructuur en Milieu	59%	17%	10%	
Rijkswaterstaat	61%	17%	11%	
Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT)	35%	8%	6%	
Koninklijk Nederlands Meteorologisch Instituut (KNMI)	62%	12%	9%	
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap	54%	18%	16%	3
Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport	57%	17%	13%	
Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM)	58%	15%	10%	
Ministerie van Veiligheid en Justitie	58%	17%	14%	5 5
Dienst Justitiele Inrichtingen	52%	11%	12%	
Nationaal Cyber Security Centrum (NCSC)	29%	8%	12%	4
Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND)	47%	12%	10%	
Centraal Justitiele Incassobureau (CJIB)	56%	9%	9%	
Raad van State	62%	11%	8%	
Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO)	55%	21%	10%	
Shared Service Centrum-ICT Haaglanden (SSC-ICT)	25%	5%	5%	
Logius	24%	5%	4%	
Staatstoezicht op de Mijnen (SODM)	29%	8%	4%	
Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS)	50%	21%	17%	2
Nederlands Forensisch Instituut (NFI)	52%	12%	15%	4 2
Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit	59%	14%	11%	

Vraag: Wilt u per organisatie aangeven welke uitspraken voor u van toepassing zijn?

Basis: alle externe HBO/WO starters (n=124)

Bekendheid en interesse overheidsinstanties als werkgever onder externe MBO starters

	ken ik alleen van naam	heb ik een beeld van als werkgever op mijn vakgebied	is een werkgever waar ik zou willen werken of al werk	2016
Rijksoverheid	62%	10%	17%	1
Ministerie van Algemene Zaken	64%	4%	8%	
Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties	60%	6%	7%	
Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (AIVD)	60%	9%	12%	5
Rijksvastgoedbedrijf	48%	7%	4%	
Ministerie van Defensie	62%	11%	12%	5
Ministerie van Buitenlandse Zaken	67%	10%	8%	
Ministerie van Economische Zaken	68%	8%	7%	
Autoriteit Consument en Markt	48%	6%	6%	
Dienst ICT Uitvoering (DICTU)	40%	6%	8%	
Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RvO)	48%	6%	6%	
Ministerie van Financiën	64%	9%	10%	
Belastingdienst	61%	13%	14%	3
Auditdienst Rijk	39%	5%	2%	
Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid	62%	9%	11%	4
Inspectie SZW	47%	5%	6%	
Ministerie van Infrastructuur en Milieu	62%	7%	7%	
Rijkswaterstaat	66%	8%	9%	
Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT)	44%	4%	7%	
Koninklijk Nederlands Meteorologisch Instituut (KNMI)	66%	7%	6%	
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap	66%	10%	12%	5
Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport	67%	8%	10%	2
Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM)	63%	8%	6%	
Ministerie van Veiligheid en Justitie	64%	9%	10%	5
Dienst Justitiele Inrichtingen	62%	9%	8%	
Nationaal Cyber Security Centrum (NCSC)	38%	5%	6%	
Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND)	56%	8%	8%	
Centraal Justitieel Incassobureau (CJIB)	60%	8%	15%	2
Raad van State	65%	5%	6%	4
Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO)	56%	7%	13%	5
Shared Service Centrum-ICT Haaglanden (SSC-ICT)	34%	5%	5%	
Logius	34%	3%	2%	
Staatstoezicht op de Mijnen (SODM)	38%	4%	6%	
Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS)	62%	8%	11%	4
Nederlands Forensisch Instituut (NFI)	65%	6%	9%	5
Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit	65%	9%	8%	

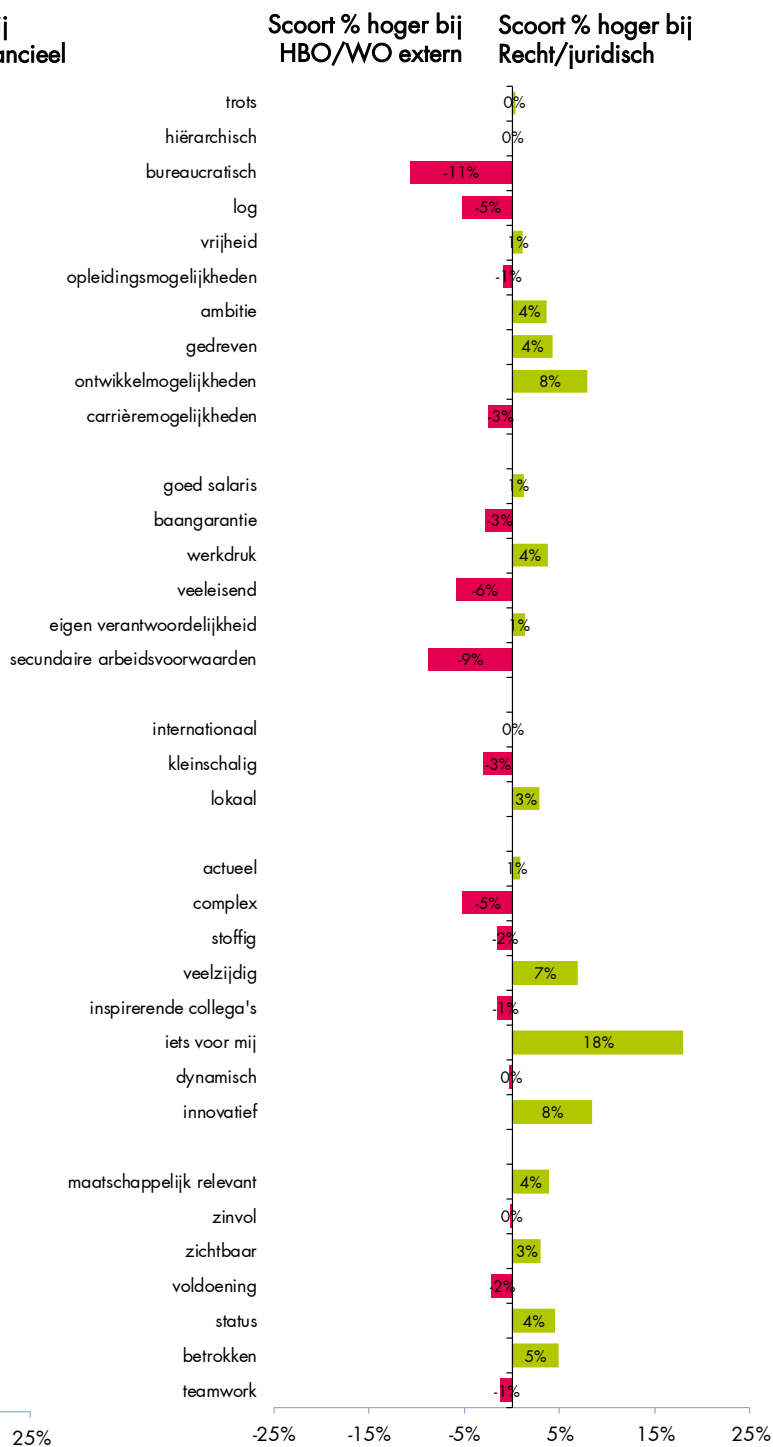
Vraag: Wilt u per organisatie aangeven welke uitspraken voor u van toepassing zijn?

Basis: alle externe MBO starters (n=195)

Imago Rijksoverheid als werkgever – specialisten externe HBO/WO'ers versus de gemiddelde externe HBO/WO'ers

Economisch/financieel

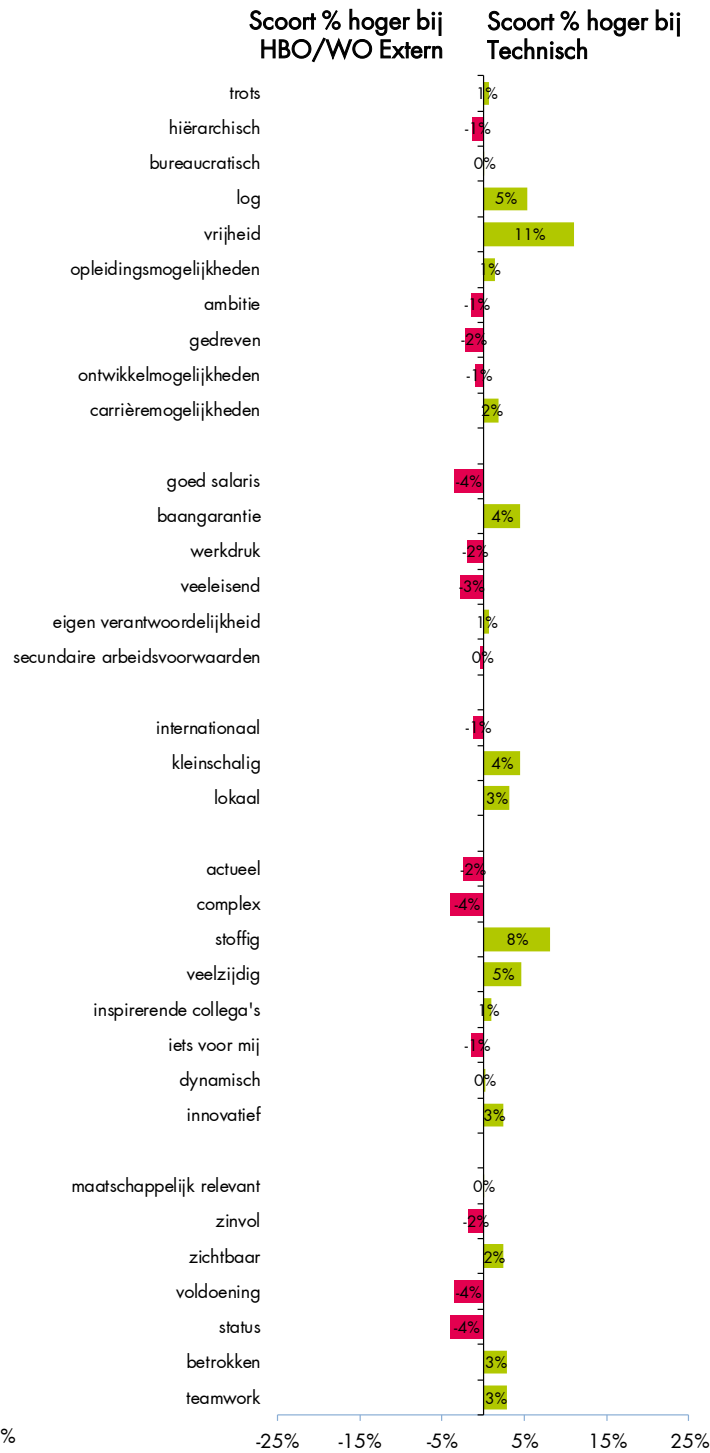
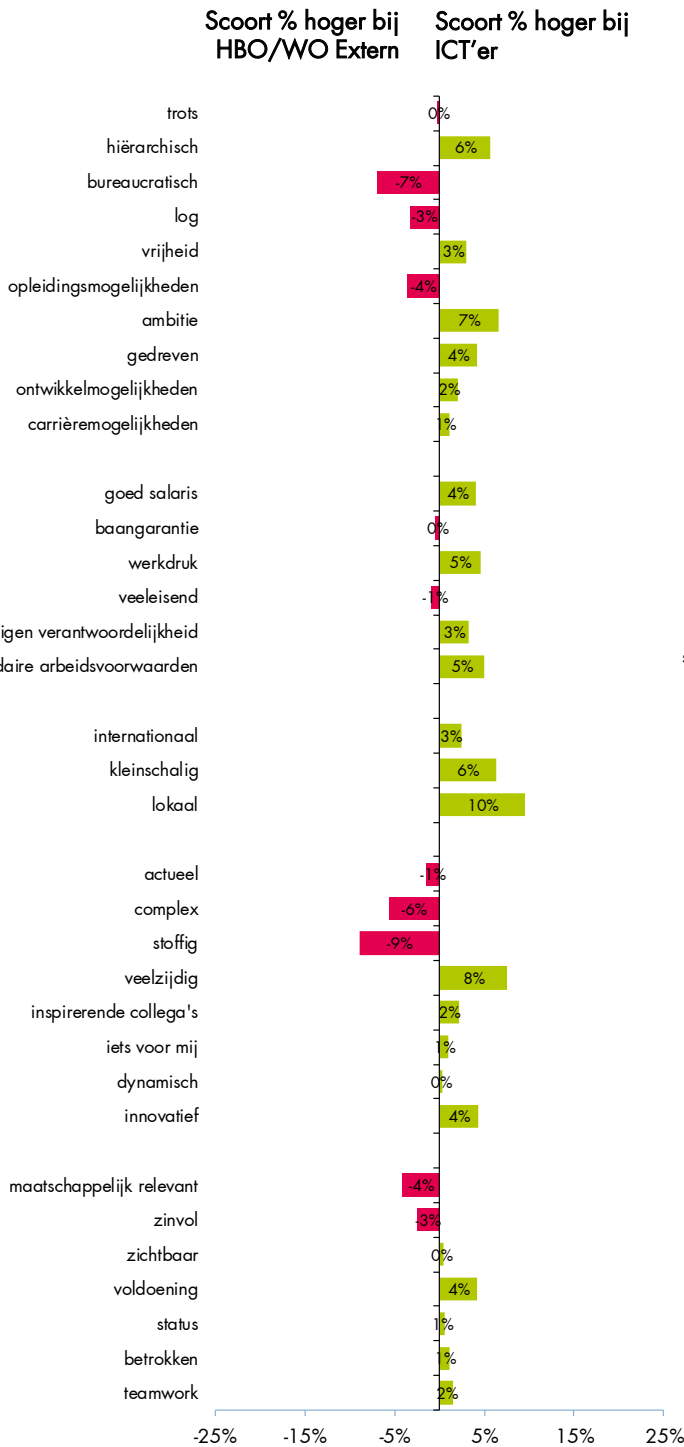
Recht/juridisch

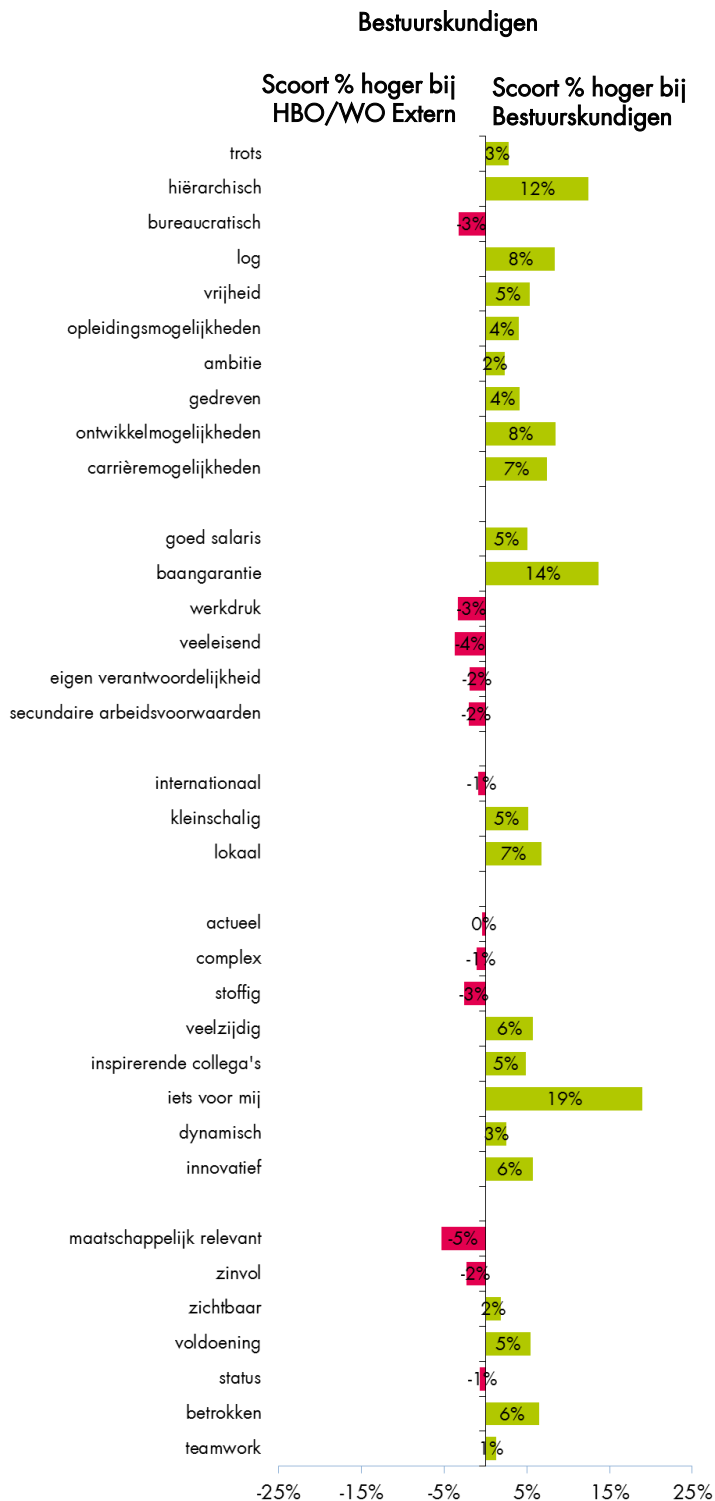
Imago Rijksoverheid als werkgever – specialisten externe HBO/WO'ers versus de gemiddelde externe HBO/WO'ers

ICT

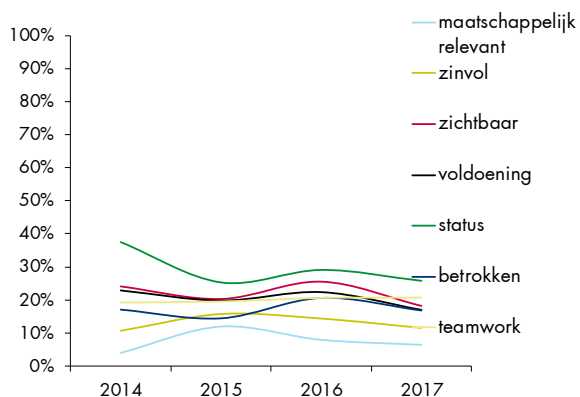
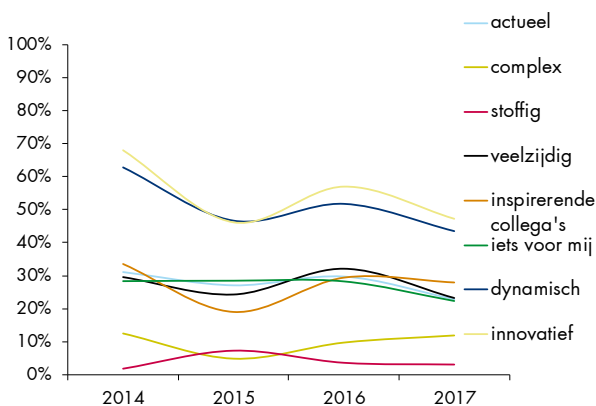
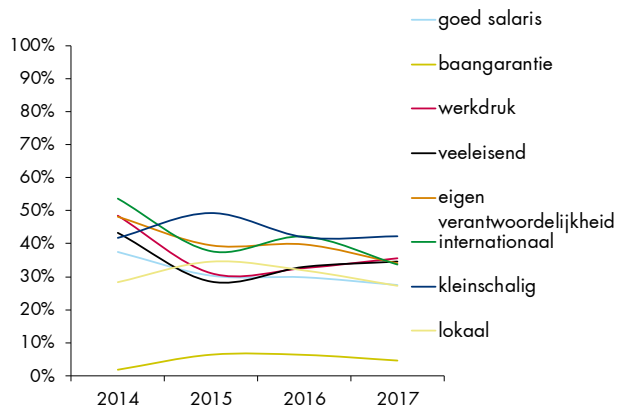
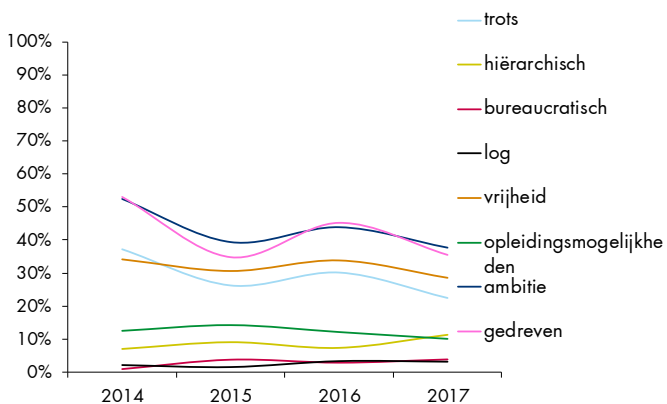
Technisch

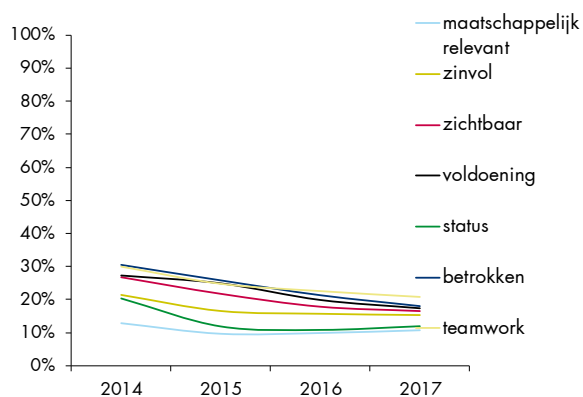
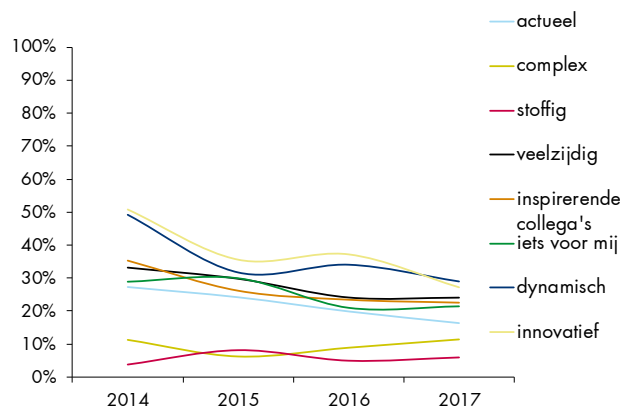
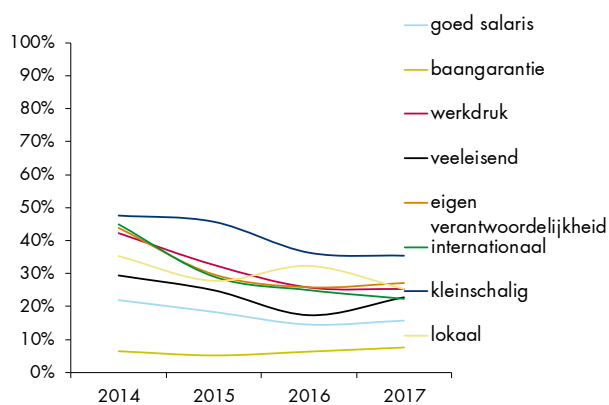
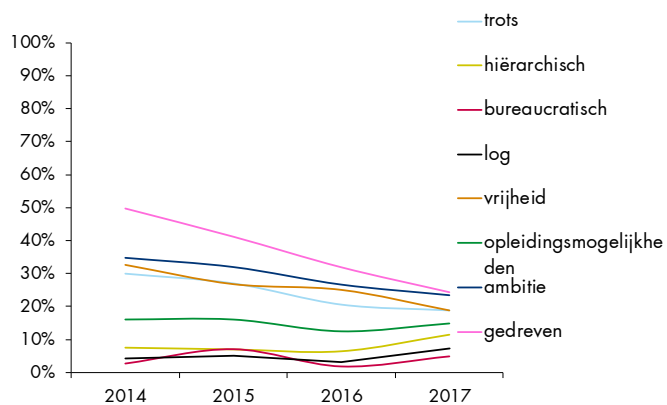
Imago Rijksoverheid als werkgever – specialisten externe HBO/WO'ers versus de gemiddelde externe HBO/WO'ers

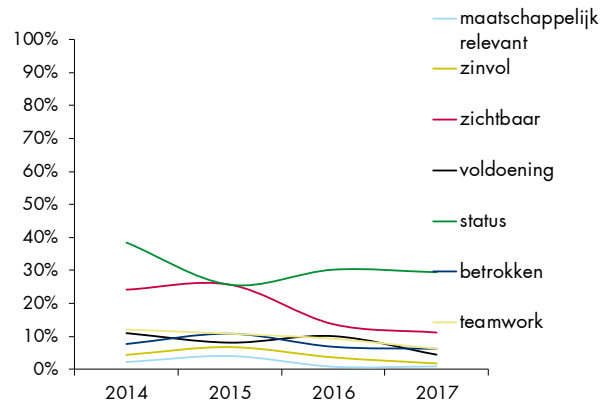
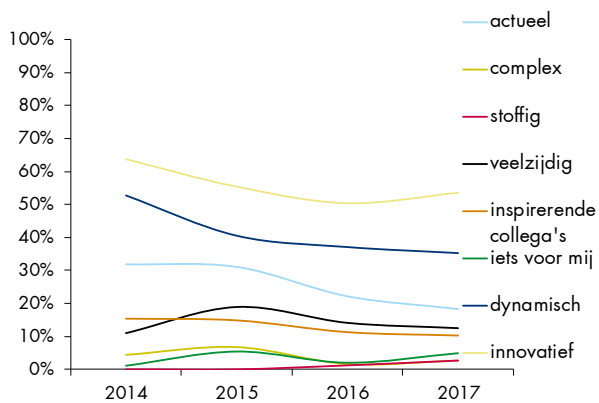
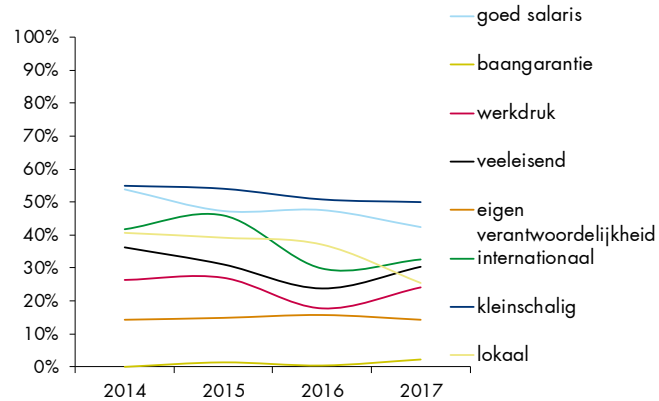
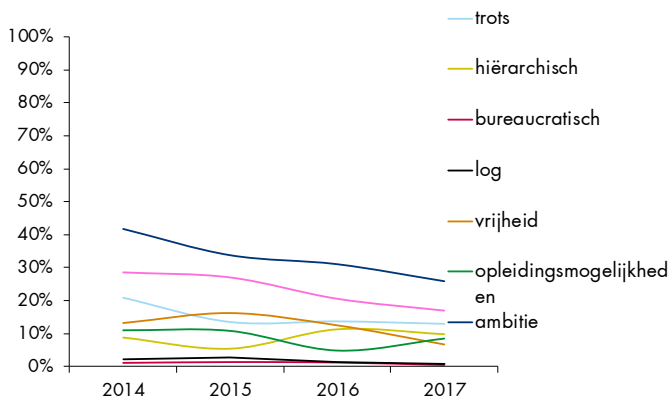
Imago Bedrijfsleven als werkgever – trend sinds 2014 externe HBO/WO'ers

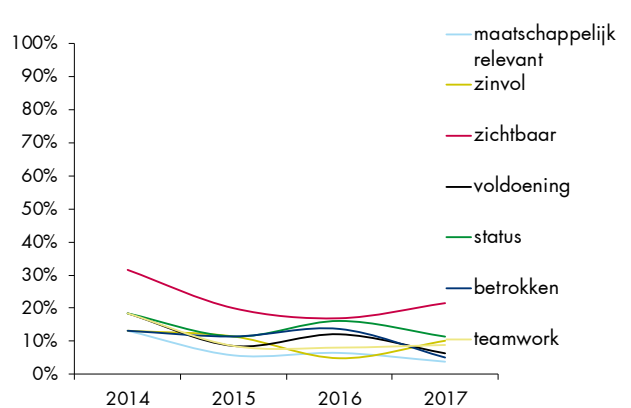
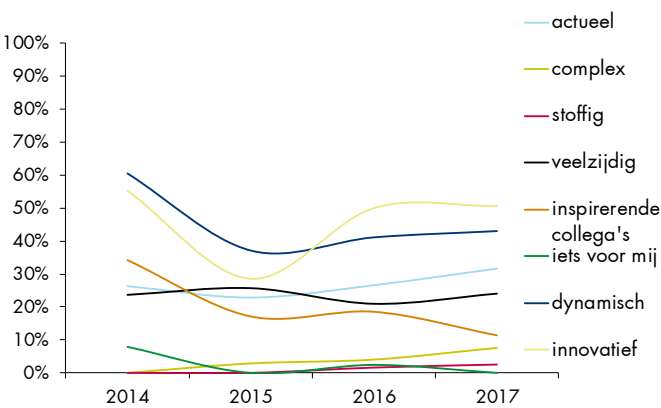
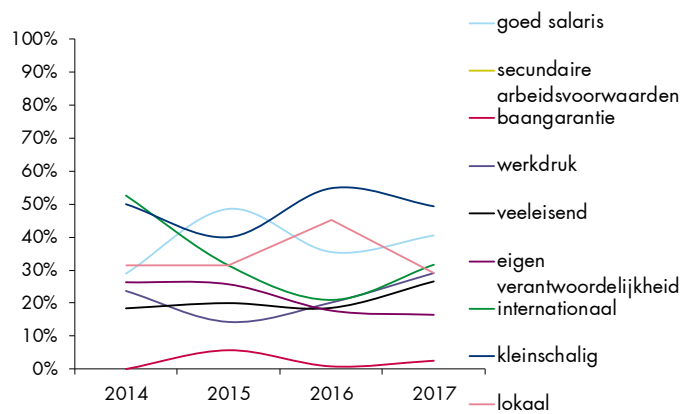
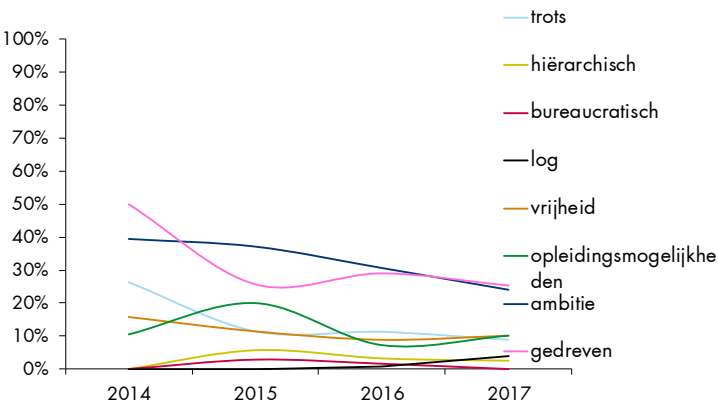
Imago Bedrijfsleven als werkgever – trend sinds 2014 externe MBO'ers

Imago Bedrijfsleven als werkgever – trend sinds 2014 interne HBO/WO'ers

Imago Bedrijfsleven als werkgever – trend sinds 2014 interne MBO'ers

Leeswijzer imago in beelden en woorden

Merk in beeld

De online techniek werkt als volgt: twee potentiële werkgevers worden met elkaar vergeleken:

“Wilt u elke afbeelding slepen naar de (potentiele) werkgever waar u deze het beste bij vindt passen?”

Elke respondent heeft de Rijksoverheid als werkgever en het Bedrijfsleven als (potentiele) werkgevers met elkaar vergeleken. Men kon daarnaast ook kiezen voor de optie ‘past bij geen van beiden/past even goed’.

De collages zijn gebaseerd op de frequentie waarmee de beelden naar een bepaalde werkgever gesleept zijn. Hoe groter de afbeelding in de collage, hoe meer deze genoemd is. Hiervoor geldt dat de categorie ‘past bij geen van beiden/past even goed’ niet is meegenomen.

In totaal zijn er 55 beelden voorgelegd aan iedere respondent. Een overzicht van deze beelden is te vinden op de volgende slide.

Imago aan de hand van woorden

De toegepaste techniek is vergelijkbaar met de merk in beeld techniek: twee potentiële werkgevers worden met elkaar vergeleken:

“Kunt u aangeven bij welke (potentiele) werkgever u deze eigenschappen het best vindt passen?”

Elke respondent heeft de Rijksoverheid als werkgever en het Bedrijfsleven als (potentiele) werkgevers met elkaar vergeleken. Men kon daarnaast ook kiezen voor de opties ‘past bij geen van beiden/past even goed’. In voorgaande metingen was dit antwoord opgesplitst in twee opties.

In de grafieken staat aangegeven hoe goed de eigenschappen passen bij de betreffende werkgever. Dit is gebaseerd op de categorie ‘past het best bij ...’. In voorgaande metingen is de antwoordoptie ‘past even goed’ hier ook bij opgeteld. Door de veranderde antwoordcategorieën is (ook met terugwerkende kracht) alleen de categorie ‘past het best bij ...’ getoond in de rapportage.

In totaal zijn er 35 woorden voorgelegd aan iedere respondent. Voorgaande jaren waren dit er 32. In de 2017 meting zijn de volgende woorden toegevoegd: ontwikkelingsmogelijkheden, carrièremogelijkheden en secundaire arbeidsvoorwaarden.

Onderzoek in vogelvlucht (1/3)

METHODE

Kwantitatief online onderzoek met online reminder

DOELGROEP EN STEEKPROEF

Het steekproefkader verschilt per doelgroep:

- De werkzame en werkzoekende Nederlander, niet werkzaam bij de Rijksoverheid: het kwaliteitspanel van SAMR: De Onderzoek Groep. Specifieke doelgroepen zijn aangevuld vanuit het panel van één van onze partners (zoals de starters-doelgroep).
 - De werkzame Nederlander, werkzaam bij de Rijksoverheid: het Flitspanel van BZK.
-

RESPONS

In totaal 6.308 werkzame en werkzoekende Nederlanders, niet werkzaam bij de Rijksoverheid uitgenodigd deel te nemen aan het onderzoek, waarvan 4.722 de link niet hebben geopend. Netto hebben 1.228 personen deelgenomen, een respons van 19% op de bruto steekproef.

Totaal zijn 2.350 werkzame Nederlanders, werkzaam bij de Rijksoverheid uitgenodigd deel te nemen aan het onderzoek. Netto hebben hiervan 303 personen deelgenomen, een respons van 13%.

VELDWERK

Het veldwerk heeft plaatsgevonden vanaf 13 maart tot en met 5 april 2017.

De gemiddelde invultijd van de vragenlijst bedroeg: 18 minuten

Onderzoek in vogelvlucht (2/3)

AANPAK

In voorgaande metingen kon men bij de imago woorden en beelden steeds kiezen uit 4 categorieën: paste het beste bij de Rijksoverheid, past het beste bij het Bedrijfsleven, past evengoed, past bij geen van beiden. De laatste 2 categorieën zijn in deze meting samengenomen. Dit heeft echter het effect dat respondenten sneller kiezen voor “past het beste bij de Rijksoverheid dan wel het Bedrijfsleven”. In vergelijking tot afgelopen jaar zien we daardoor over alle imago items heen een stijgende lijn. Een zogenoemd vragenlijst effect. In de conclusies hebben we daarom gefocust op de extremen: items die sterker stijgen dan de rest en items die juist achterblijven.

WEGING

Om de resultaten van het onderzoek te kunnen vergelijken met de metingen in januari 2014, 2015 en 2016 is de dataset van de werkzame en werkzoekende Nederlanders, niet werkzaam bij de Rijksoverheid – net als voorgaande jaren - gewogen naar de verhoudingen van 2014.

Hierbij is rekening gehouden met de verhouding van de specialistgroepen tot de rest en leeftijdsverdeling. Net als in 2016 is de toen toegevoegde doelgroep starters meegenomen in het totaal van externe HBO/WO en externe MBO groep zodat de weegfactor op de jongste leeftijdsgroep relatief laag is.

Onderzoek in vogelvlucht (3/3)

Doelgroepen	Panel	Netto steekproef n ongewogen
1. HBO/WO'ers van 20 t/m 60 jaar die <u>niet</u> werken bij de Rijksoverheid	SAMR	624
2. MBO'ers van 18 t/m 60 jaar die <u>niet</u> bij de Rijksoverheid werken	SAMR	533
3. HBO/WO <u>Economisch/financieel</u> , 20 t/m 60 jaar die <u>niet</u> werken bij de Rijksoverheid	SAMR	93
4. HBO/WO <u>Recht/juridisch</u> , 20 t/m 60 jaar die <u>niet</u> werken bij Rijksoverheid	SAMR	74
5. HBO/WO, <u>ICT</u> , 20 t/m 60 jaar die <u>niet</u> werken bij de Rijksoverheid	SAMR	79
6. HBO/WO, <u>Technici</u> , 20 t/m 60 jaar die <u>niet</u> werken bij de Rijksoverheid	SAMR	75
7. HBO/WO, <u>Bestuurskundigen</u> , 20 t/m 60 jaar die <u>niet</u> werken bij de Rijksoverheid	SAMR	71
8. HBO/WO'ers van 20 t/m 60 jaar die bij de Rijksoverheid werken	BZK	224
9. MBO'ers van 18 t/m 60 jaar die bij de Rijksoverheid werken	BZK	79
10. Startende HBO/WO'ers van 20 t/m 30 jaar die <u>niet</u> bij de Rijksoverheid werken of ambiëren daar te gaan werken	SAMR	124
11. Startende MBO'ers van 18 t/m 30 jaar die <u>niet</u> bij de Rijksoverheid werken of ambiëren daar te gaan werken	SAMR	195

SAMR
SmartAgent MarketResponse

Ruim 45 jaar ervaring op het gebied van onderzoek, data en segmentatie. Samen bereiken we het beste resultaat.